



ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਯੂਨੀਅਨ ਵੱਲੋਂ ਹੜਤਾਲ ਜਾਰੀ

ਖੁਫ਼ਰ ਸਾਹਿਬ (ਸਬਜ਼ੋਂ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧਾਂ)- ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਯੂਨੀਅਨ ਤਰਫ਼ ਤਾਰਕ ਵੱਲੋਂ ਅਣਅਧਿਕਾਰੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਅੱਜ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਲਾਲੂ ਘੁਮਣ ਨੇ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਵਾ ਕੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਹੜਤਾਲ ਖਤਮ ਕਰਨਗੇ। ਜੇਕਰ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਦੱਸਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੋਰ ਤਿੱਖਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ

ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰਨਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਵੀ ਉਤਰਾਂਗੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੀ. ਐੱਸ. ਐੱਮ. ਸਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੇਵਾ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕੇ ਜੇ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਸ਼ਰ ਹੇਠ ਲਿਆਂਦਾ ਤਾਂ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਿੱਖਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਮਾਇਦੇ ਨੇ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁੱਤੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਸੰਗਰਹ ਵਿਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੋਠੀ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਥੇ ਵੀ ਪੁੱਜਾਂਗੇ ਅਤੇ ਡਟ ਕੇ ਵਰੋਧ ਕਰਾਂਗੇ।

ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁੱਤੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਸੰਗਰਹ ਵਿਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੋਠੀ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਥੇ ਵੀ ਪੁੱਜਾਂਗੇ ਅਤੇ ਡਟ ਕੇ ਵਰੋਧ ਕਰਾਂਗੇ।

ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਧਾਰੀਵਾਲ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਭਗਵਾਣੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ

ਧਾਰੀਵਾਲ, (ਮਨਦੀਪ ਵਿੱਕੀ)- ਧਾਰੀਵਾਲ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਜਿੱਤੇ ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਭਗਵਾਣੀ (ਸਮਾਉਣ ਹੱਸ ਅਤੇ ਸੁਨੀਤਾ ਗਿੱਲ) ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰੀ

ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 11 ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸੁਨੀਤਾ ਗਿੱਲ (ਪਤਨੀ ਬਾਦਲ ਦੇ ਜਿੱਤੇ ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਭਗਵਾਣੀ (ਸਮਾਉਣ ਹੱਸ ਅਤੇ ਸੁਨੀਤਾ ਗਿੱਲ) ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰੀ

ਚਰਚੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਧਾਰੀਵਾਲ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 13 ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਦੋਵੇਂ (ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਭਾਬੀ) ਸਮੇਂ ਹੱਸ ਅਤੇ ਸੁਨੀਤਾ ਗਿੱਲ ਨੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹਲਕਾ ਵਿਚਾਰਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹਲਕਾ ਵਿਚਾਰਨ

ਨੂੰ 125 ਵੋਟਾਂ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪਤਰਸ ਨੂੰ 106 ਵੋਟਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਈਕਲ ਨੂੰ 78 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹਲਕਾ ਵਿਚਾਰਨ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜੇਤੂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਹਾਰ ਪਾ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ।

ਤੰਬਾਕੂ ਵਿਰੋਧੀ ਸੁਨੇਹਾ ਵੰਡਦਾ 'ਨਸ਼ੇ ਨੂੰ ਨਾਂਹ' ਨੁਕਤ ਨਾਟਕ ਖੇਡਿਆ

ਧਾਰੀਵਾਲ, (ਮਨਦੀਪ ਵਿੱਕੀ)- ਸੇਂਟ ਕਬੀਰ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਵਿਖੇ 'ਤੰਬਾਕੂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ' ਵਿਖੇ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਇੱਕ ਨਾਟਕ ਨੁਕਤ ਨਾਟਕ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਦੇ ਚਾਰੇ ਹਾਊਸਾਂ (ਰੂਬੀ, ਐਮਰਲਡ, ਸਫਾਇਰ ਅਤੇ ਐਂਬਰ) ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਨੁਕਤ ਨਾਟਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤੰਬਾਕੂ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐੱਸ. ਡੀ. ਨਾਥਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਰੂਬੀ ਹਾਊਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਾਟਕ 'ਨਸ਼ੇ ਨੂੰ ਨਾਂਹ' ਪਹਿਲ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਸਕੂਲੀ ਮੁੰਡਾ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸਿਗਰਟ ਪੀਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਟਕ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਤੰਬਾਕੂ ਛੱਡਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਹੈ।

ਨਾਟਕ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਐਮਰਲਡ ਹਾਊਸ ਦਾ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾ। ਸਾਰੇ ਨਾਟਕਾਂ ਦਾ ਸਾਝਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਇਹੀ ਸੀ ਕਿ ਤੰਬਾਕੂ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਹਤ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨਾਥਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੰਬਾਕੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਜਿਹੇ ਨਾਟਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਚੇਤਨਾ ਪੈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹਰ ਫੈਸਲਾ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋ ਕੇ ਸਹੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਤੂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ-ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਸਾਰੇ ਹਾਊਸਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਨਾਟਕਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਰਿਹਾਸਕ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਨੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਣਾ ਕਿ ਉਹ ਤੰਬਾਕੂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਹਾਊਸ ਮੁਖੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚਾ ਸਕੂਲ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ।

ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਿਦਾਇਗੀ

ਬਿਆਸ (ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖਣਾ) ਬਿਆਸ ਪੁਲਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ 37 ਸਾਲ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਵਿਦਾਇਗ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਅਵਸਰ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਪੁਲਸ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਿੱਖੀ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਨੱਚ ਗਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਵਿਗਾਹ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਲਕਾ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਐੱਮ ਐੱਲ ਦੇ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਟੈਂਗ, ਡੀ ਐੱਸ ਪੀ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਐੱਸ ਐੱਚ ਡੀ ਬਿਆਸ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਡੀ ਐੱਸ ਆਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਡੀ ਐੱਸ ਆਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਰਾਜੀਵ ਉਦਯੋਗ, ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਬਿਆਸ (ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖਣਾ) ਬਿਆਸ ਪੁਲਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ 37 ਸਾਲ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਵਿਦਾਇਗ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਅਵਸਰ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਪੁਲਸ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਿੱਖੀ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਨੱਚ ਗਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਵਿਗਾਹ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਲਕਾ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਐੱਮ ਐੱਲ ਦੇ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਟੈਂਗ, ਡੀ ਐੱਸ ਪੀ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਐੱਸ ਐੱਚ ਡੀ ਬਿਆਸ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਡੀ ਐੱਸ ਆਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਡੀ ਐੱਸ ਆਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਰਾਜੀਵ ਉਦਯੋਗ, ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਮੀਂਹ ਨੇ ਦਿਵਾਈ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਰਾਹਤ

ਬਿਆਸ (ਰੱਖਣਾ) ਬਿਆਸ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਸਨਿੱਚਰਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 8-30 ਵਜੇ ਪਠੇ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪੈ ਰਹੀ ਭਿਆਨਕ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦਿਵਾਈ ਹੈ। ਮੀਂਹ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਨੇ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੀਂਹ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਪਾਵਰਕੌਮ ਲਿਮਿਟਿਡ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲੇਗੀ।

ਬਿਆਸ (ਰੱਖਣਾ) ਬਿਆਸ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਸਨਿੱਚਰਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 8-30 ਵਜੇ ਪਠੇ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪੈ ਰਹੀ ਭਿਆਨਕ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦਿਵਾਈ ਹੈ। ਮੀਂਹ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਨੇ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੀਂਹ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਪਾਵਰਕੌਮ ਲਿਮਿਟਿਡ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲੇਗੀ।

ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਐਮੀਨੈਂਸ ਫ਼ਾਰ ਗਰਲਜ਼ ਮਾਲ ਰੋਡ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ 'ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਮਹਾ ਜਸ਼ਨ' ਮਨਾਇਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, (ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ, ਕੋਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ)- ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਐਮੀਨੈਂਸ ਮਾਲ ਰੋਡ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ 'ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਮਹਾ ਜਸ਼ਨ' (ਮੰਗਾ ਪੀ. ਟੀ. ਐੱਮ. ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਵਰਗਪਾ) ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਜਸਰਾਜ ਸਿੰਘ ਬੰਦੋਬਸਤ ਅਮ ਆਦਿ ਪਾਰਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਵਿਚਾਰਨ ਅਤੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪੰਜਾਬ ਸਮਾਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਐਂਡ ਐਕਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਪੀ.ਐੱਸ. ਆਈ. ਈ.ਸੀ.), ਵਿੱਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕਾਟਾਰੀਆ ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਚੇਅਰਮੈਨ, ਪੁਨਮ ਕਾਟਾਰੀਆ ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਚੇਅਰਮੈਨ, ਡੇਲੀ ਭਾਈਆ ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੋਸ਼ਲ ਵਰਕਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਸੈਕਿਓਰੀਟੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ

ਨੇ ਆਏ ਹੋਏ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਐਮੀਨੈਂਸ, ਮਾਲ ਰੋਡ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੌਲਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ-1 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਸਾਡੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਆਣਬੱਧ ਨਿਰਠਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਤਾਬੀ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਨਰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲ ਪਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ

ਮਜ਼ਦੂਰ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ ਆਜ਼ਾਦ ਵੱਲੋਂ 'ਮਹਿੰਗਾਈ ਰੋਕੋ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਿਓ' ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਭਲਕੇ

ਬਟਾਲਾ (ਤਰਲੋਕ ਬੱਗਾਂ)- ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਵੱਧ ਰਹੇ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਰਸੋਈ ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਖਿਲਾਫ਼ ਮਜ਼ਦੂਰ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ ਆਜ਼ਾਦ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ 1 ਜੂਨ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਰੋਕੋ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਿਓ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇੱਕ ਯੂਨੀਅਨ ਦਫਤਰ ਬਟਾਲਾ ਵਿਖੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ ਆਜ਼ਾਦ ਨੇ ਸੂਬਾ ਆਗੂ ਮਨਜੀਤ ਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਜ਼ਮਾਖੋਰੀ ਅੰਤ ਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੇ ਵਰਕ ਦੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਲਈ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਦੇ ਲਾਲੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹੱਥ ਤੋਂ ਹੱਥ ਖਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੈਸ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ 'ਤੇ ਲੰਬੀਆਂ ਲੰਬੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜ਼ਮਾਖੋਰੀ ਕਰਕੇ ਸਿਲੇਫ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਗੈਸ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਡੀਲਰ

ਬਣਾ ਕੇ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਜੋ ਯੂਕ ਸੁੱਤਿਆ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਧੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਵੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇ, ਡੀਜ਼ਲ, ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਵਾਧਾ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਅਦਾਰਾ ਸਿੱਖ ਬਿੱਲਾ ਸੇਰੋ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਰਥਨ

ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਈ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ ਆਜ਼ਾਦ ਪੰਜਾਬ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰੇਗਾ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਕਰਨ ਕਾਲਾ ਵਾਲਾ, ਰੱਬੇਜ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੋਪੀ, ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਪੁਠਾਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖੁਰੀਆਂ ਵਲਾਂ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ, ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਮਰੇਸ਼ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਮਸਾਣੀਆਂ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਬਣਾ ਕੇ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਜੋ ਯੂਕ ਸੁੱਤਿਆ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਧੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਵੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇ, ਡੀਜ਼ਲ, ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਵਾਧਾ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਅਦਾਰਾ ਸਿੱਖ ਬਿੱਲਾ ਸੇਰੋ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਰਥਨ

ਬੀਬੀ ਖਹਿਰਾ ਤੇ ਸਰਪੰਚ ਬਿੱਲਾ ਸੇਰੋ ਨੂੰ ਐੱਨ ਆਰ ਆਈਜ਼ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਭਰਵਾਂ ਸਮਰਥਨ

ਚੋਹਲਾ ਸਾਹਿਬ (ਰਮਨ ਚੱਢਾ)- ਹਲਕਾ ਖੁਫ਼ਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੱਡਾ ਬਲ ਮਿਲਿਆ ਜਦੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਐੱਨ ਆਰ ਆਈਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਹਲਕਾ ਵਿਚਾਰਨ ਬੀਬੀ ਰਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਖਹਿਰਾ ਅਤੇ ਸਰਪੰਚ ਅਦਵਾਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ ਸੇਰੋ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਚੋਹਲਾ ਸਾਹਿਬ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿਲਚਰ ਬਿੱਲਾ, ਸਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡੀ ਕਰਮੂਵਾਲਾ, ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐੱਨ ਆਰ ਆਈਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਅਦਵਾਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ ਸਰਪੰਚ ਸੇਰੋ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦਿਚਾਰਨ ਬੀਬੀ ਰਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਖਹਿਰਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਬਾਜ ਸਿੰਘ ਕਰਮੂਵਾਲਾ, ਸਹਿਜ ਸਿੰਘ ਕਰਮੂਵਾਲਾ, ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ, ਓਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਦਿਲਚਾਰ ਸਿੰਘ ਚੂਨ, ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੂਨ, ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ ਚੂਨ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਚੋਹਲਾ, ਦੁਬਈ, ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਬੱਲਾ ਵਤਿਹਾਬਾਦ ਅਤੇ ਇਟਲੀ ਤੋਂ ਮਿੱਟੂ ਚੋਹਲਾ ਨੇ ਡੇਨ ਰਾਹੀਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿਲਚਾਰ ਸਿੰਘ ਚੂਨ, ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੂਨ, ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ ਚੂਨ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਚੋਹਲਾ, ਦੁਬਈ, ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਬੱਲਾ ਵਤਿਹਾਬਾਦ ਅਤੇ ਇਟਲੀ ਤੋਂ ਮਿੱਟੂ ਚੋਹਲਾ ਨੇ ਡੇਨ ਰਾਹੀਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐੱਨ ਆਰ ਆਈਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਅਦਵਾਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ ਸਰਪੰਚ ਸੇਰੋ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦਿਚਾਰਨ ਬੀਬੀ ਰਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਖਹਿਰਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਬੀ ਜੇ ਪੀ ਦੇ ਦਾਅ ਪੇਚਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ : ਪਾਸਲਾ

ਪਠਾਨਕੋਟ (ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ) ਬੀਜੇਪੀ ਦੇ ਦਾਅ ਪੇਚਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਉਣਾ ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਗੁਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪੱਖੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਲੋਕ ਮਹਿੰਗਾਈ, ਬੇਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ ਪਰ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਏਜੰਡਾ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਲਮਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਪਾਰਟੀ ਬੁੱਢੇਵੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪਠਾਨਕੋਟ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਰ

ਐੱਮ ਪੀ ਆਈ) ਦੇ ਜਨਲ ਸਕੱਤਰ ਕਮਰੇਸ਼ ਕੀਤਰ ਰਾਮ ਪਾਸਲਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਚਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਪਟੋਰੇਲ, ਡੀਜ਼ਲ, ਰਸੋਈ ਗੈਸ ਦੇ ਭਾਅ ਅਸਮਾਨੀ ਚੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਜਨਰਲ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਬਦਲਾਅ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰੇ ਤੇ ਦੋਸ਼ ਅੰਦਰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕਲ ਬਾਡੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਗ ਕਮਰੇਸ਼ ਪਾਸਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਤਾਇਆ ਉਸਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪਰ ਜਿਸ ਵੱਲ ਨਾਲ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਫਸਰਗਾਹੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਤਾਇਆ ਉਸਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪਰ ਜਿਸ ਵੱਲ ਨਾਲ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਫਸਰਗਾਹੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ

ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਸੀਲੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹਾਕਾਰਾ ਮੱਚੀ ਪਈ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਜੋੜੀ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਡਬਲ ਇੰਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਚੰਦ ਦਿੱਲੀ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਾ ਚੜ੍ਹੇ ਬਲਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਲੋਕ ਪੱਖੀ

ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁੰਗੜਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ 2027 ਦੀਆਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਤੋਂ ਹੀ ਟੁਟ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਮਰੇਸ਼ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਚੜਵਾਲਾ ਅਤੇ ਕਮਰੇਸ਼ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਧਾਰੀਵਾਲ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਜੇਤੂ

ਧਾਰੀਵਾਲ, (ਮਨਦੀਪ ਵਿੱਕੀ)- ਧਾਰੀਵਾਲ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਜੇਤੂ ਰਹੀ। ਧਾਰੀਵਾਲ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਕੁੱਲ 13 ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪ ਦੇ 7 ਉਮੀਦਵਾਰ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 2, ਅਕਾਲੀ ਦਲ

1 ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪ੍ਰਵੀਨ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੂੰ 255 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ ਰਹੀ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ 337 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ ਆਪ ਦੀ ਜੋਤੀ ਬਾਲਾ 449 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ ਆਪ ਦੀ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ 243 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਰਾਜਪਾਲ ਕੌਰ 252 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 6 ਤੋਂ ਆਪ ਦਾ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦ ਮੇਸ਼ਾ 278 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 7 ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਰੇਖਾ ਸਿਆਲ 249 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 8 ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ 261 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 9 ਤੋਂ ਆਪ ਦੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਾਜਵਾ 411 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 10 ਤੋਂ ਆਪ ਦਾ ਚੀਪਕ ਕੁਮਾਰ ਰਿੰਟੂ 318 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 11 ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸੁਨੀਤਾ ਗਿੱਲ 398 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 12 ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੱਸ ਨੇ 289 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 13 ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼ਮਰ ਸਿੰਘ ਹੋਪੀ ਬਾਜਵਾ ਨੇ 296 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ ਰਹੇ।

ਆਪ ਦੇ ਅਸ਼ਵਨੀ ਦੁੱਗਲ 261 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 9 ਤੋਂ ਆਪ ਦੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਾਜਵਾ 411 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 10 ਤੋਂ ਆਪ ਦਾ ਚੀਪਕ ਕੁਮਾਰ ਰਿੰਟੂ 318 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 11 ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸੁਨੀਤਾ ਗਿੱਲ 398 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 12 ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੱਸ ਨੇ 289 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 13 ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼ਮਰ ਸਿੰਘ ਹੋਪੀ ਬਾਜਵਾ ਨੇ 296 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ ਰਹੇ।

ਆਪ ਦੇ ਅਸ਼ਵਨੀ ਦੁੱਗਲ 261 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 9 ਤੋਂ ਆਪ ਦੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਾਜਵਾ 411 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 10 ਤੋਂ ਆਪ ਦਾ ਚੀਪਕ ਕੁਮਾਰ ਰਿੰਟੂ 318 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 11 ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸੁਨੀਤਾ ਗਿੱਲ 398 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 12 ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੱਸ ਨੇ 289 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 13 ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼ਮਰ ਸਿੰਘ ਹੋਪੀ ਬਾਜਵਾ ਨੇ 296 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ ਰਹੇ।

'ਆਪ', ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ 4-4 ਵਾਰਡਾਂ 'ਚ ਜੇਤੂ; 3 ਵਾਰਡਾਂ 'ਚ ਜਿੱਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ

ਪਠਾਨਕੋਟ (ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ)- ਸੁਨਾਨਪੁਰ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪ੍ਰਵੀਨ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੂੰ 255 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ ਰਹੀ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ 337 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ ਆਪ ਦੀ ਜੋਤੀ ਬਾਲਾ 449 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ ਆਪ ਦੀ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ 243 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਰਾਜਪਾਲ ਕੌਰ 252 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 6 ਤੋਂ ਆਪ ਦਾ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦ ਮੇਸ਼ਾ 278 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 7 ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਰੇਖਾ ਸਿਆਲ 249 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 8 ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ 261 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 9 ਤੋਂ ਆਪ ਦੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਾਜਵਾ 411 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 10 ਤੋਂ ਆਪ ਦਾ ਚੀਪਕ ਕੁਮਾਰ ਰਿੰਟੂ 318 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 11 ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸੁਨੀਤਾ ਗਿੱਲ 398 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 12 ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੱਸ ਨੇ 289 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 13 ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼ਮਰ ਸਿੰਘ ਹੋਪੀ ਬਾਜਵਾ ਨੇ 296 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ ਰਹੇ।

ਪਠਾਨਕੋਟ (ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ)- ਸੁਨਾਨਪੁਰ ਨਗਰ ਕ

ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਮੋਹਾਲੀ 'ਚ ਸੂਬਾਈ ਰੈਲੀ ਅੱਜ

ਗੁਰਮੁਖ (ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਬੀਰਮੁਖ) - ਪੁਰਾਣੇ ਸਕੋਲ, ਪੁਰਾਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਬਹਾਲੀ ਮੋਹਾਲੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿੱਤੀ ਮੰਗਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 17 ਜੁਲਾਈ 2020 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਰਤੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਬੋਰਡਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸ਼ੇਡ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਸਕੱਲਾਂ, 1 ਜਨਵਰੀ 2004 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੋਗ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਨਵੀਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ 18% ਪੈਂਡਿੰਗ ਮਹਿਗਾਈ ਭੱਤਾ ਰੋਕਣ, ਪੇਂਡੂ ਤੇ ਬਾਡਰ ਏਰੀਆ ਭੱਤੀਆਂ ਸਮੇਤ 37 ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੱਟੇ ਗਏ ਭੱਤੇ ਬਹਾਲੀ ਨਾ ਕਰਨ, ਗੈਰਸਟ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹੇਠ 4161 ਮਾਸਟਰ, 6635 ਈ ਟੀ ਟੀ ਤੇ ਬਾਕੀ ਭਰਤੀਆਂ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਟਰਮੀਨੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸ਼ੇਅ ਕਾਚ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ, ਕੱਚੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਸਮੇਤ ਐਸੋਸੀਏਟ ਟੀਚਰ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਲਿਆ ਕੇ ਰੈਗੂਲਰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਰੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਰਮਿਆਨ 31

ਮਈ ਨੂੰ ਮੋਹਾਲੀ ਵਿਖੇ ਸੂਬਾਈ ਰੈਲੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਵਾਸ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵੱਲ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਸੁਖੇਬ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸੁਖੇਬ ਕੁਮਾਰ, ਸੁਖਦੇਵ ਡਾ ਨਾਨੀਵਾਲੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਹਿਗਲ, ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਖਯਾਣੀਆ, ਵਿਨੋ ਕੁਮਾਰ, ਜਨਨੀਲ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਦੇਵ ਗੁਪਤ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਨ ਵਰਗਾਂ ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਵੀ ਭੇਜੇ ਸਨ, ਪੇਂਡੂ ਪਿਛਲੇ ਸਵਾ ਚਾਰ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ

ਸਾਰੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਗਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਘੇਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 4161 ਮਾਸਟਰ ਕਾਢਰ ਭਰਤੀ ਨਾਲ ਸਬਤ 253 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸ਼ੇਅ ਕਾਚ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਅਮਲ ਨਿਖੇੜੀ ਯੋਗ ਹੈ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਦੇ ਸਵਾ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬੀਤਣ 'ਤੇ ਵੀ ਨਵੇਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ 40 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਸਕੱਲ ਦੇ ਕੇ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ੋਭਾ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਥੀ ਨੇ ਪੀ ਸਰਕਾਰ ਪੁਰਾਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਬਹਾਲੀ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਰੋੜਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ

ਪੁਰਾਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਹਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ 18 ਨਵੰਬਰ 2022 ਦਾ ਅਧੂਰਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਲ 1972 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀ ਪੀ ਐੱਫ ਅਧਾਰਤ ਪੁਰਾਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਬਹਾਲੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਲੇ ਤੱਕ ਛੇਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪੈਂਡਿੰਗ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਏ ਸੀ ਪੀ ਦਾ ਲਾਭ ਆਦਿ ਰਿਵਿਊ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹੇਠ ਪਿਛਲੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਰੋਕ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਐਸੋਸੀਏਟ ਟੀਚਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਕੇ ਬੁੜਾ ਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਕਟਰ ਸੋਸਾਇਟੀ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਰੈਗੂਲਰ ਚੁੱਕੇ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸ਼ੇਡ ਜਾਰੀ ਹੈ।



ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਮੋਹਾਲੀ 'ਚ ਸੂਬਾਈ ਰੈਲੀ ਅੱਜ

ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦ

ਨੂਰਮਿਲ (ਬਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਾਲੀ) - ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨਕੇਦਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਬਹੁਮਤ ਸਦਕਾ ਜਲਦ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਏਗੀ। ਵੋਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਿਆ ਫਤਵਾ ਜਿਹ ਮੱਥੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਮਾਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਨਕੇਦਰ ਵਿੱਚ 7 ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ 7 ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰੇ ਨੱਥੇ ਝੋ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੂਰਮਿਲ ਵਿੱਚ 4 ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਮਿਲੀ ਅਤੇ 4 ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਨ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਮੰਗੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲੜੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਧਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਬਤ ਹੋ ਗਈ। ਨਕੇਦਰ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ 100 ਵੋਟ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਵੋਟ ਮਿਲੇ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਖਾੜਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਤੇ। ਬੀਬੀ ਮਾਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਅਸੀਂ ਨਕੇਦਰ ਵਿੱਚ ਜਲਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂਗੇ। ਨੂਰਮਿਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਾਲਮਲ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕੰਮਿਸ਼ਨ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਬਹੁਮਤ ਨਹੀਂ। ਬੀਬੀ ਮਾਨ ਨੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਪੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਜਲਦ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।



ਫਿਲੌਰ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ

ਫਿਲੌਰ (ਨਿਰਮਲ) - ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਫਿਲੌਰ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਪੱਕਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਫਿਲੌਰ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਲਾਠਾ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਪਿਛਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਲਾਠਾ ਅੱਧਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਿੱਧਾ ਲੱਕੇ ਦੀ ਪੈ ਰਹੀ ਗਰਮੀ ਨੇ ਵੀ ਚਾਹਤ ਮਿਲੀ। ਉਹਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮੀਂਹ ਨੂੰ ਲਾਠੇਵਰ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭੋਜਨ ਦੀ ਫਲਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜੇ ਇਹ ਵਰਖਾ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੋ। ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵੀ ਭਾਰੀ ਬੱਚਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਫਿਲੌਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫਿਲੌਰ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡਾਂ ਗਮਗੜ੍ਹ, ਨੰਗਲ, ਖਰਿਹਾ ਡੱਟੀਆਂ, ਬੁਰਜ ਪੁਖਤਾ, ਨਗਰ, ਆਲੋਵਾਲ, ਡੋਲੋਵਾਲ, ਗੰਨਾ ਪਿੰਡ ਛੋਟੇਵਾਲ, ਸ਼ਾਹਪੁਰ, ਤੋਹਿਗ, ਬਕਪੁਰ, ਆਸ਼ਾ ਗੁਰ, ਇਦਰਾ ਕਲੋਨੀ ਆਦਿ ਤੋਂ ਵੀ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਦੇ ਸਮਾਚਾਰ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਫਿਲੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਖੇ ਸੀਵਰੇਜ ਜੇ ਕਿ ਅੱਠ ਤੋਂ 25-30 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਇਆ ਸੀ ਉਸ ਵਕਤ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਘੱਟ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਬਹੁਮਤੀ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚ ਰਿਹਾ। ਫਿਲੌਰ ਨਿਵਾਸੀ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ। ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਅਬਾਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਹੈ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਆਬਾਦੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਨਵੇਂ ਸੀਵਰੇਜ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਹਿਰ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਦਾ ਲਈ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕੇ।



ਫਿਲੌਰ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ

ਵਾਤਾਵਰਣ ਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਲਾਵੇ ਇੱਕ ਰੁੱਖ : ਸੰਤ ਪਰਮਜੀਤ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ (ਓ ਪੀ ਰਾਣਾ) - ਧਰਤੀ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਕ ਰਿਹਾ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਿੱਜੇ ਗਰੀਬੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਭਾ ਹੈ ਉਥੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਲਈ ਘਾਟ ਤੇ ਮਾਰੂ ਜਿਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਸੁੱਚ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਹਰੀ ਭਰੀ ਤੇ ਉਪਜਾਊ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਸੁਰੂ ਲਗਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਤ ਪਰਮਜੀਤ ਦਾਸ ਗੱਦੀ ਨਸ਼ੀਨ ਡੇਰਾ ਸੰਤ ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਨਗਰ ਕੋਸ਼ਾਅ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹੂ ਸਮੂਹ ਦਾਇਰੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਰਜਿ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ 'ਪਾਉਣ ਗੁਰੂ ਪਾਣੀ ਜਿਹ ਜਾਤਾ, ਉਦਰ ਸੰਜੋਰੀ ਧਰਤੀ ਮਾਤਾ' ਭਾਵ ਜੋ ਸਰੀਰਾਂ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਜੋ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਪਿਉ ਹੈ ਇਹ ਭੀ ਪੁਰੂ ਆਪ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਰਤੀ ਜਿਹੜੀ ਇਸ਼ਾ ਕਰਕੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਕਹਿਲਾਉਣ ਦੇ ਜੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਂ ਵਾਂਗ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ

ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਆਪ ਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਭ ਕੁੱਝ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। 'ਪਹਿਲਾ ਪਾਣੀ ਜੀਵੇ ਗਰੀਬੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਭਾ ਹੈ ਉਥੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਲਈ ਘਾਟ ਤੇ ਮਾਰੂ ਜਿਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਸੁੱਚ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਹਰੀ ਭਰੀ ਤੇ ਉਪਜਾਊ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਸੁਰੂ ਲਗਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਤ ਪਰਮਜੀਤ ਦਾਸ ਗੱਦੀ ਨਸ਼ੀਨ ਡੇਰਾ ਸੰਤ ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਨਗਰ ਕੋਸ਼ਾਅ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹੂ ਸਮੂਹ ਦਾਇਰੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਰਜਿ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ 'ਪਾਉਣ ਗੁਰੂ ਪਾਣੀ ਜਿਹ ਜਾਤਾ, ਉਦਰ ਸੰਜੋਰੀ ਧਰਤੀ ਮਾਤਾ' ਭਾਵ ਜੋ ਸਰੀਰਾਂ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਜੋ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਪਿਉ ਹੈ ਇਹ ਭੀ ਪੁਰੂ ਆਪ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਰਤੀ ਜਿਹੜੀ ਇਸ਼ਾ ਕਰਕੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਕਹਿਲਾਉਣ ਦੇ ਜੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਂ ਵਾਂਗ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ



ਸੰਤ ਪਰਮਜੀਤ ਦਾਸ

ਮਿਊਂਸ਼ਿਪਲ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਲੋਕਾਂ 'ਆਪ' ਦੇ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਲਾਈ ਮੋਹਰ : ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸੁਫ਼ਾਇਆ ਕੀਤਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਗੁਰਜੀਤ ਬਿੱਲਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਸੁਖਮਨ) - ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਨਗਰ ਨਿਗਮ/ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਿੱਤ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਬਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇਕੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ, ਜੇਤੂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮੂਹ ਜੇਤੂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜਿੱਤ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਕਾਸ, ਵਾਦਕਸ਼ੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਲੋਕ-ਰਿਤੋਜੀ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇਕੀ ਨੇ ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਦੇ ਹਕਕੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਜੁਟ ਜਾਣ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਦਵਾਈ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਖ਼ਰਾ ਉਤਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ 2027 'ਚ ਮੁੜ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਸਕੇ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦਵਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਗਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਨਿਧਾਰਣਾ ਪਹਿਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਗ਼ਮਗਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਜੋ ਵੀ ਸੂਬਾ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕਤ ਬਿਜਲੀ, ਮੈਡੀਕਲ, ਐਮਬੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ - ਨਾਲ ਚਿਕਿਤਸਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਹਕਕੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਜੁਟ ਜਾਣ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਦਵਾਈ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਖ਼ਰਾ ਉਤਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ 2027 'ਚ ਮੁੜ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਸਕੇ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦਵਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਗਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਨਿਧਾਰਣਾ ਪਹਿਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਗ਼ਮਗਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਜੋ ਵੀ ਸੂਬਾ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕਤ ਬਿਜਲੀ, ਮੈਡੀਕਲ, ਐਮਬੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ - ਨਾਲ ਚਿਕਿਤਸਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਹਕਕੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਜੁਟ ਜਾਣ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਦਵਾਈ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਖ਼ਰਾ ਉਤਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ 2027 'ਚ ਮੁੜ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਸਕੇ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦਵਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਗਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਨਿਧਾਰਣਾ ਪਹਿਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਗ਼ਮਗਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਜੋ ਵੀ ਸੂਬਾ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕਤ ਬਿਜਲੀ, ਮੈਡੀਕਲ, ਐਮਬੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ - ਨਾਲ ਚਿਕਿਤਸਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਹਕਕੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਜੁਟ ਜਾਣ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਦਵਾਈ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਖ਼ਰਾ ਉਤਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ 2027 'ਚ ਮੁੜ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਸਕੇ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦਵਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਗਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਨਿਧਾਰਣਾ ਪਹਿਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਗ਼ਮਗਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਜੋ ਵੀ ਸੂਬਾ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕਤ ਬਿਜਲੀ, ਮੈਡੀਕਲ, ਐਮਬੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ - ਨਾਲ ਚਿਕਿਤਸਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਹਕਕੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਜੁਟ ਜਾਣ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਦਵਾਈ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਖ਼ਰਾ ਉਤਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ 2027 'ਚ ਮੁੜ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਸਕੇ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦਵਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਗਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਨਿਧਾਰਣਾ ਪਹਿਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਗ਼ਮਗਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਜੋ ਵੀ ਸੂਬਾ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕਤ ਬਿਜਲੀ, ਮੈਡੀਕਲ, ਐਮਬੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ - ਨਾਲ ਚਿਕਿਤਸਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਹਕਕੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਜੁਟ ਜਾਣ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਦਵਾਈ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਖ਼ਰਾ ਉਤਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ 2027 'ਚ ਮੁੜ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਸਕੇ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦਵਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਗਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਨਿਧਾਰਣਾ ਪਹਿਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਗ਼ਮਗਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਜੋ ਵੀ ਸੂਬਾ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕਤ ਬਿਜਲੀ, ਮੈਡੀਕਲ, ਐਮਬੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ - ਨਾਲ ਚਿਕਿਤਸਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਹਕਕੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਜੁਟ ਜਾਣ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਦਵਾਈ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਖ਼ਰਾ ਉਤਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ 2027 'ਚ ਮੁੜ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਸਕੇ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦਵਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਗਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਨਿਧਾਰਣਾ ਪਹਿਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਗ਼ਮਗਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਜੋ ਵੀ ਸੂਬਾ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕਤ ਬਿਜਲੀ, ਮੈਡੀਕਲ, ਐਮਬੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ - ਨਾਲ ਚਿਕਿਤਸਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਹਕਕੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਜੁਟ ਜਾਣ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਦਵਾਈ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਖ਼ਰਾ ਉਤਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ 2027 'ਚ ਮੁੜ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਸਕੇ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦਵਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਗਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਨਿਧਾਰਣਾ ਪਹਿਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਗ਼ਮਗਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਜੋ ਵੀ ਸੂਬਾ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕਤ ਬਿਜਲੀ, ਮੈਡੀਕਲ, ਐਮਬੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ - ਨਾਲ ਚਿਕਿਤਸਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਹਕਕੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਜੁਟ ਜਾਣ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਦਵਾਈ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਖ਼ਰਾ ਉਤਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ 2027 'ਚ ਮੁੜ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਸਕੇ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦਵਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਗਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਨਿਧਾਰਣਾ ਪਹਿਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਗ਼ਮਗਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਜੋ ਵੀ ਸੂਬਾ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕਤ ਬਿਜਲੀ, ਮੈਡੀਕਲ, ਐਮਬੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ - ਨਾਲ ਚਿਕਿਤਸਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਹਕਕੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਜੁਟ ਜਾਣ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਦਵਾਈ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਖ਼ਰਾ ਉਤਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ 2027 'ਚ ਮੁੜ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਸਕੇ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦਵਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਗਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਨਿਧਾਰਣਾ ਪਹਿਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਗ਼ਮਗਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਜੋ ਵੀ ਸੂਬਾ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕਤ ਬਿਜਲੀ, ਮੈਡੀਕਲ, ਐਮਬੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ - ਨਾਲ ਚਿਕਿਤਸਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਹਕਕੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਜੁਟ ਜਾਣ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪ



ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ
(ਆਖਰੀ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ

ਐਤਵਾਰਤਾ

ਐਨੇ ਥਾਈਂ ਵਗਦਾ ਹੈ ਜੋ,
ਸੁਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਪਾਣੀ।
ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਿਆਸਤ ਨੇ,
ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਧੋਇਆ ਹੋਵੇ।
- ਰਣਜੀਤ ਸਰਾਂਵਾਲੀ

Regd. No : L-4/Pb-JL-0023/2024-26, (R.N.I.)-00068/57

ਜਲੰਧਰ : ਐਤਵਾਰ, 31 ਮਈ 2026

www.nawanzamana.in

ਕੀਮਤ 5.00 ਰੁਪਏ

ਲੋਕ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਜਥੇਬੰਦਕ, ਲਾਮਬੰਦਕ

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ

'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਜਮਹੂਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਬੇਖੋਫ਼ ਤਰਜਮਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਮਿਹਨਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਕੰਨਾਂ ਦਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਤਹਿਰੀਕਾਂ ਦਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹੋਣ, ਸਿਆਸੀ ਹੋਣ, ਸਮਾਜੀ ਹੋਣ, ਔਰਤਾਂ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਣ, ਕਿਸਾਨਾਂ, ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਕਿਰਤੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਣ, ਸਨਅਤਾਂ, ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਜਾਂ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਕਾਮਿਆਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਣ ਜਾਂ ਮਿਹਨਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਦੀਆਂ-ਜਥੇਬੰਦਕ ਹੈ, ਲਾਮਬੰਦਕ ਹੈ। ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਥੀਸ ਲਿਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ-ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਸਾਧਨ-ਸੰਪੰਨ ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਮ ਤੋੜ ਜਾਵੇ, ਪਰ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਸਭ ਵੰਗਾਰਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਸਭ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਜੇ ਪਾਂਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ...

ਰੋਜ਼ਾਨਾ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਨਿਰੰਤਰ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ 75ਵਾਂ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਪਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ...। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 1952 ਦੌਰਾਨ ਉਰਦੂ ਵਿੱਚ 'ਨਵਿਆ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ 31 ਮਾਰਚ 1956 ਤੱਕ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਦਾ ਸਫ਼ਰ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ 'ਗ਼ਦਰ' ਅਖਬਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਗ਼ਦਰ' ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੰਕ ਦਾ ਐਲਾਨਨਾਮਾ ਸੀ :-

ਅੱਜ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ 1913 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਵਾਰੀਖ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸਮੇਤ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਦੇਸੀ ਜੁਥਾਨ ਵਿੱਚ ਜੋਗ ਛੋੜਦਾ ਹੈ...।

ਦੇਸੇ ਪਰਚਮ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਮਾਜਿਕੀ ਲੁਟੇਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਬੜਕ ਹੋ ਕੇ ਕਿਰਤੀ ਵਰਗ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਤੇ ਅਗਵਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਚੱਲੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ 'ਚ 'ਗ਼ਦਰ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੀ ਕੜੀ 'ਚ 1922 ਵਿੱਚ 'ਦੇਸ਼ ਸੇਵਕ', 1926 ਵਿੱਚ 'ਕਿਰਤੀ', 1931 ਵਿੱਚ 'ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਿਸਾਨ', 1939 ਵਿੱਚ 'ਕਿਰਤੀ ਲਹਿਰ', 'ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸੀ', 'ਜੀਗ-ਏ-ਆਜ਼ਾਦੀ', 'ਪਰਵਾਨਾ', 'ਲਾਲ ਢੋੜਕ' ਤੇ 'ਲੋਕ ਜੁਗ' ਅਖਬਾਰਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਅਜਿਹੇ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ ਵੀ 'ਕਿਰਤੀ ਲਹਿਰ' ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਸਮਾ ਹਨ...।

...ਤੇ ਦੇਸੇ ਲੜੀ 'ਚ 1952 'ਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 'ਨਵਾ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਉਰਦੂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਇਹ ਬੁਣਾ ਵੀ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਾਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਬਾ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਲੱਗਾ। 17 ਜੂਨ 1952 ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਉਰਦੂ 'ਨਵਾ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਦਾ ਬਕਾਇਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਸ਼. ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ ਕਾਮਰੇਡ ਟੀਕਾ ਰਾਮ ਸੁਖਨ ਸੰਪਾਦਕ ਸੀ।

ਰੋਜ਼ਾਨਾ 'ਨਵਾ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਤੋਂ ਸਾਲ-ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਪੈਪਸੂ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਪਤਾਹਿਕ 'ਲੋਕ ਜੁਗ' ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਇਸ ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਕਾਮਰੇਡ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਬਣੇ ਅਤੇ ਮਾਰਚ 1956 ਤੱਕ ਇਹ ਬਕਾਇਦ ਛਾਪਦਾ ਰਿਹਾ। 24 ਫਰਵਰੀ 1956 ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਪੈਪਸੂ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਪਤਾਹਿਕ 'ਲੋਕ ਜੁਗ' ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 'ਨਵਿਆ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਉਰਦੂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ।

5 ਮਾਰਚ 1956 ਦੇ ਸਪਤਾਹਿਕ 'ਲੋਕ ਜੁਗ' ਦੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਕਾਮਰੇਡ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਐਲਾਨ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ: 'ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਪਿਆਰੇ ਪਾਠਕ, ਵਧਾਈਆਂ ਹੋਣ! ਤੁਹਾਡੀ ਦਿਲੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਾ ਨਾਂ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਰਚਾ ਅਗਲੇ

2 ਜੂਨ 1956 ਨੂੰ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਪਹਿਲਾ ਅੰਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ

1956

1990

2002



ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਿਕਲ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗਾ। 'ਲੋਕ ਜੁਗ' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪਰਚਾ 'ਨਵਾ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਨਵਾ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਉਰਦੂ 31 ਮਾਰਚ 1956 ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਬੜੀ ਸੱਜ-ਪੱਜ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਲੋਕ ਜੁਗ' ਨੂੰ ਵੀ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੀਨ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਲੋਕ ਜੁਗ' ਦੀ ਥਾਂ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਦਾ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ ਨੰਬਰ ਨਿਕਲਿਆ ਕਰੇਗਾ...।

ਦੇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਫਰਵਰੀ 1956 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਪੈਪਸੂ

ਗੁਰਮੀਤ

ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ 'ਲੋਕ ਜੁਗ' ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਸੈਂਟਰਲ ਟਾਊਨ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਨਹਿਰੂ ਗਾਰਡਨ ਰੋਡ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਐੱਮ ਐੱਸ ਗਾਰਡਨ ਰੋਡ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਮਈ ਅੰਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਤੋੜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਤੋਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨੰਬਰ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ 'ਚ ਅੜਚਨਾਂ ਕਾਰਨ ਲੈਣ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ 1956 ਤੇ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ 1956 ਨੂੰ ਦੋ ਅੰਕ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛਾਪੇ ਗਏ ਅਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ 1 ਜੂਨ ਤੋਂ ਬਕਾਇਦਾ ਇਸ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ।

'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਹਰ ਮੌਜੂ ਉੱਤੇ ਜਨਤਕ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੈਰੋਸ਼ਾਹੀ ਨੇ 1958-59 ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼-ਹੋਸੀਅਤ ਟੈਕਸ ਦੇ ਨਾਂਅ ਉੱਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ 104 ਕਰੋੜ ਦਾ ਬੋਝ ਲੈਣ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕੀ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੌਰਾਨ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਮੋਰਚੀਆਂ ਸਭਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਕੇ ਲੜਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਖਰ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਤੇ ਕੈਰੋ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਪਿਆ।

ਆਪਣੇ ਲੰਮੇ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਜਲੰਧਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਫਗਵਾੜਾ ਸਮੇਤ ਜਿਥੇ ਵੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਜੱਦ-ਜਹਿਦ ਕੀਤੀ, 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੜਾ ਹੋਇਆ। 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਇਸਤਰੀਆਂ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਸਮੇਤ ਹੱਕ ਮੰਗਦੇ ਹਰ ਤਬਕੇ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਖ਼ੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਨੇ ਅਮਨ ਤੇ ਫਿਰਕੂ

1990 ਦਾ ਦਹਾਕਾ ਰੰਗੀਨ ਛਪਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਪੇਜ ਡਿਜ਼ਾਇਨ 'ਚ ਹੋਰ ਕੁਆਲਟੀ

1990

2002

2009

ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਨਿੱਭਰ ਹੋ ਕੇ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਏਕਾਧਿਕਾਰਵਾਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸੱਤਾ ਉੱਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਨੇ ਨਿਬੜਕ ਹੋ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਦਾਨ ਮੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਭ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਲਈ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖੱਬੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਇਹ ਸਦਾ ਵਚਨਬੱਧ ਰਹੇਗਾ। 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਪਾਰਨੀ ਹੈ। ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਵੰਡ-ਪਾਉ, ਨਫ਼ਰਤੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਤਰਾ ਦੇਸੀ-ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਤੋਂ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਿਜੋਰੀਆਂ ਭਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੋਹਰੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਲੁੱਟ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਬਹੁਰਾਂ 'ਤੇ ਲੰਮਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਲੜ ਕੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਨੇ ਮੋਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਤਿੱਖੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਲੜ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਖੜਾ ਰਹੇਗਾ।

'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਣ ਹੋਗਾ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਪੂਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ, ਟੀਕਾ ਰਾਮ ਸੁਖਨ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼, ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਤੇ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਸਾਥੀ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਖੈਨਾਣਾ, ਸੁਰਜਣ ਸ਼ੀਰਵੀ, ਸੁਰਜੀਤ ਖੁਰਸ਼ੀਦੀ, ਸਰਵਣ ਜਫ਼ਰ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਾਬਰ ਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦੇ ਮੁਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਮਾਣ ਹੋਗਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸਮਾਚਾਰ ਸੰਪਾਦਕ ਸੁਰਜਣ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਰਵੀ ਦੇ ਚੌਢੇ ਹੋਏ ਪੁਰਾਂ ਦੇ ਪੁਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰੀਆਂ। ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਇਹੋ ਯੋਗਤਾ ਵਾਡੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਦੇ ਸਮਾਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਤੋਂ ਉੱਚ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ।

...ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅੱਜ 75ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ ਅਹਿਦ ਲੈਣਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਾ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਯੁਟਿਉਬ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਟੀ ਵੀ' ਦੀ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਟੀ ਵੀ' ਦਾ ਵੀ ਘੇਰਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰੋ...।

ਸੰਪਰਕ : 98149-64455

22 ਜੂਨ 2002 50 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਗੋਲਡਨ ਜੁਬਲੀ ਸਮਾਗਮ

2002

2009

2022

2026

ਇੱਕ ਯੁੱਗ ਦੀ ਪੜਕਣ

ਮੈਂ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਤੋਂ ਹੀ ਪਾਠਕ ਸਾਂ। ਕਾਮਰੇਡ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਬੀਰ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਆਉਂਦਾ। ਚਿੱਟੇ ਖੱਦਰ ਦੇ ਕੱਪੜੇ। ਚਿੱਟੀ ਪੱਗ। ਬਾਂਹ ਉੱਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੇ ਗਲਾਂ। ਸੋਵੀਅਤ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਵਗ਼ੈਰਾ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਲਸੇ ਤੇ ਭਰਮੇ ਕਰਨ ਆਉਂਦੇ। ਕਾਮਰੇਡ ਰੂੜ ਸਿੰਘ ਇਨਕਲਾਬ ਸਿੰਘ ਪੱਧਰੇ ਜਟਕੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਗਾਉਂਦਾ:-

ਟਾਟੇ ਬਾਟੇ ਪੀਣੇ ਵਿਸਕੀਆਂ ਕਾਮੇ ਭੁੱਖੇ ਮਰਦੇ ਭਰਮਾ ਸੁਕਾਏ ਵਾਲੇ ਗਾਉਂਦੇ- ਸੁਣ ਨਹਿਰੂ ਸਰਕਾਰੇ, ਸੁਣ ਕੈਰੋ ਸਰਕਾਰੇ ਗੋਰੇ ਦੀ ਥਾਂ ਕਾਲਾ ਆਇਆ ਉਹ ਵੀ ਛੜੀਆਂ ਮਾਰੇ ਸਾਡੀ ਚਿੰਕੜ 'ਚ ਗੱਡ ਫਸ ਗਈ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਓਥੇ ਲੰਘਿਆ ਤਾਂ ਹੀ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਝੱਟ ਲੱਗ ਗਈ।

ਜਦੋਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਆਧਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਆਰਥਿਕ ਕਾਣੀ-ਵੰਡ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮਨ ਨੂੰ ਟੁੰਬਦੀਆਂ। ਦੇਸ਼, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਆਕੜ ਸਿਆਸੀ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕੇ ਬੋਲਦੇ, ਜਿਹੜੇ ਸੀ ਆਈ ਡੀ ਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਨੇ, ਉਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰ ਲੈਂਦੇ!

ਇਹ ਉਹ ਦਿਨ ਸਨ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਵੇਖ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਭਰ ਜਾਂਦੇ; ਪਰ ਇਹ ਕੈਸੇ ਲੋਕ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਲੜੀ ਵਿੱਚ ਕੰਡੀ ਭਰ-ਭੇਅ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਧਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼, ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਫ਼ਰ ਸਿੰਘ ਡੀਨਾ ਅਤੇ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਟਪਿਆਲਾ ਤੇ ਹੋਰ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰਕੀਬਾਂ ਹੋਸ਼ ਵੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਵੀ।

ਮੈਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਚੰਗੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗੇ। ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦੀਆਂ, ਲੋਕ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ। ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਡਟ ਜਾਣ ਦੀਆਂ। ਇਹ ਅਖਬਾਰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਲੱਗਦਾ। ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ 'ਸ਼ਹੀਦ ਯਾਦਗਾਰ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ' ਬਣਾਈ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ-ਗਲਾਂ ਲਵਾਏ।

ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਅਠਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਾਲ-ਗੁੰਠ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਡਾਕਟਰ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਗਾਂਢੀਕੇ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਅਮਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਦਾ ਪਿਤਾ) ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਦਾ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਪਾਠਕ ਤੇ ਕਦਰਦਾਨ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਇਸ ਸਮਾਗਮ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਕੋਲ ਰਾਜਦੂਤ ਮੰਟਰ ਸਾਈਕਲ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਤੁਰ ਪਏ ਤੇ ਸਮਾਗਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

ਸ਼ਾਇਦ 1968 ਦੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਦਿਨ ਸੀ। ਹੰਸ ਰਾਜ ਸਟੇਡੀਅਮ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਬਾਹਰ ਚਹਿਲ-ਪਹਿਲ ਸੀ। ਉਹ ਦਿਨ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪੁੰਦ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਲਕ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਗਰਮੀ ਅਜੇ ਵੀ ਚਿਲ ਵਿੱਚ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਹ ਸ਼ਾਮ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸਟੇਡੀਅਮ ਦੀ ਰੌਣਕ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਤਰਦੀ ਹੈ- ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ, ਮੱਚ 'ਤੇ ਲਾਲ ਬੇਨਰ, ਉੱਪਰ ਲੱਗੀਆਂ ਪੀਲੀਆਂ ਬੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਜੋਸ਼ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਹਿਰ ਹੀ ਪੰਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਏ ਤਾਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਰਹੇ

ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ, ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਤੰਭ। ਹੁਣ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲੇਖਕ ਤੇ ਆਗੂ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਏਨਾ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਵੀ ਕੋਈ ਬੋਲਦਾ ਤਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਵਾਰ ਵਾਰ ਹਾਲ ਗੂੰਜਦਾ। ਤਾੜੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਛਾ ਜਾਂਦੀ। ਉਹ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਜੋ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਦਰੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਸਾਦਰੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਤਾਕਤ ਸੀ। ਉਹ ਬੋਲਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ-ਉਹ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪੜਕਣ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਣਦੇ ਸਨ।

ਹੁਣ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਸ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖੀ, ਪਰ ਗੱਲ ਯਾਦ ਹੈ। ਉਸ ਆਖਿਆ, ਅੱਜ ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਅਠਾਰ੍ਹਵੀਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਮੁਟਿਆਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਆਹੁਣ ਯੋਗ ਹੋ ਗਈ ਏ!

ਹਾਲ ਹਾਂਸੇ ਨਾਲ ਗੁੰਠ ਪਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੜੀਆਂ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਬੋਲਣ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਵਕਫ਼ੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਨਾਲ ਸ਼ਿਗਾਰਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਗਜੀਤ ਸ਼ੀਰਵੀ ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਨਾਂਅ ਯਾਦ ਆ ਰਹੇ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਲਹਿਰਦਾਰ ਸੁਰ ਸੀ, ਜੋ ਸਿੱਧਾ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਉਤਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਗੀਤ, ਉਹ ਤਰੰਗ, ਜਿਵੇਂ ਮੱਚ ਤੋਂ ਉੱਡ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਵੱਸ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਪੜਕਣ ਸੀ, ਧਰਤੀ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਸੀ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨੀ ਦੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਸੀ।

ਜ਼ੀਰਵੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨੇ ਮੱਚ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਉਹਦੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਦਰੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਸਾਦਰੀ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਸੀ। ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੱਗ ਸੀ-ਉਹ ਅੱਗ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਲਹਿਰ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਸੀ।

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੋਏ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗੀਤ ਗਾਏ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਾ ਇੱਕ ਗੀਤ ਅੱਜ ਵੀ ਯਾਦ ਹੈ-

ਮੇਰੇ ਖਾਲੀ ਖਾਲੀ ਨੈਣ ਡਾਢੇ ਚੁੱਪ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਮੇਰਾ ਮਾਰੀ ਘਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੁਆੜੇ ਕਾਰਨੂੰ ਪੈਣ

ਮੈਂ ਉਹ ਸ਼ਾਮ ਅਜੇ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ-ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾੜੀਆਂ, ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਉੱਡਦੇ ਨਾਅਰੇ, ਮੱਚ ਤੋਂ ਉਤਰਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਯੁੱਗ ਦੀ ਪੜਕਣ ਦੇ ਨਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ ਬੈਠਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਮਾਗਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਇੱਕ ਦੌਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਸੀ। ਉਹ ਮੇਰੀ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਇੱਕ ਅਮਰ ਯਾਦ ਸੀ। ਪਰ ਭਾਵੇਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪੁੜ ਵਿੱਚ ਯਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਗਵਾਚ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਰੋਸ਼ਨ ਜਿਹਾ ਅਹਿਸਾਸ ਅੱਜ ਵੀ ਮਨ ਵਿੱਚ ਲਿਸ਼ਕ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੰਪਰਕ : 98726-02296

2026 ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਵੱਲ ਇੱਕ ਕਦਮ

2022 70 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਾਦਗਾਰੀ ਅੰਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ

29 ਜੁਲਾਈ 2009 ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਡਿਜੀਟਲ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਦਾਖ਼ਲ

22 ਜੂਨ 2002 50 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਗੋਲਡਨ ਜੁਬਲੀ ਸਮਾਗਮ

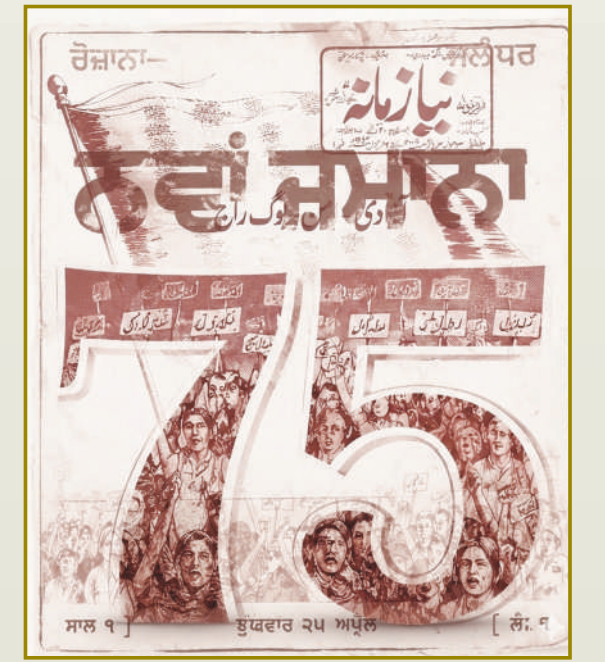
1990 ਦਾ ਦਹਾਕਾ ਰੰਗੀਨ ਛਪਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਪੇਜ ਡਿਜ਼ਾਇਨ 'ਚ ਹੋਰ ਕੁਆਲਟੀ

2 ਜੂਨ 1956 ਨੂੰ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਪਹਿਲਾ ਅੰਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ

'ਨਵਾ ਜ਼ਮਾਨਾ' 1952 'ਚ ਉਰਦੂ ਤੋਂ 1956 'ਚ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਪੰਜਾਬੀ ਹੋ ਗਿਆ

'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ'

ਅਤੀਤ, ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ



ਨਿਕੰਮੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਤੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕੰਮਾਂ ਆਸਰੇ ਜਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ

ਇਸ ਵਾਰੀ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਨੀਝ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਜਿਤ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਹ ਆਏ ਤਾਂ ਜਿਤ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਸ ਮੁਤਾਬਕ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇ, ਉਹ ਹਰ ਵਾਰ ਵਾਂਗ ਅਗੇਤੇ ਘੜੇ ਬਹਾਨਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਪੱਲਾ ਛੁਡਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਕੂਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹ ਸੱਚਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਪਾਰਟੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਹੀ, ਇਸ ਨੇ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸਵੱਛ ਰਾਜ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਾਕਾਮ ਹੋਈ, ਸਗੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਸਭ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛਾੜ ਗਈ ਹੈ, ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿੱਤਣਾ ਫਿਰ ਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਹੀ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਤੇ ਅਜੋਕੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਤਦ ਹਾਰੇਗੀ, ਜੋ ਕੋਈ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬਦਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੱਢੀਉ ਲਾਹੁਣ ਵਾਲੀ ਸਮੁੱਚੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਉਸ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਜਿਹੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਬਦਲ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਲਾਲ ਡਾਇਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੀ ਅਜੋਕੀ ਧਿਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਨਾਹ ਲਿਖੇ ਪਏ ਹਨ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਮੂੰਹਰੇ ਰੱਖ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੇਰਾਨ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਉਹ ਏਦਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਤੀਰ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕੇ, ਇੱਕ ਠੁੱਸ ਪਟਾਕਾ ਜਿਹਾ ਨਿਕਲੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਦੂਸਰੇ ਇਹ ਮੰਨ ਬੈਠੇ ਸਨ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਵਧਾ ਕੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਕੱਢ ਦੇਣਗੇ, ਉਹ ਛਾਪੇ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਓਨਾ ਨੁਕਾਨਾ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰ ਸਕੇ, ਜਿੰਨਾ ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਖ਼ਬਰ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪੁਛਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਵਹਿਣ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਪੁਛਾਵ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਿਕਲੇ ਨਾਪਦੇ ਹਨ।

ਸੋਚਣੀ ਬਾਰੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲੈਣ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰੀ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਬੜੀ ਅਣਪਾਠਗੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲੜੀਆਂ ਅਤੇ ਜਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਰ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਿੱਦਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ

ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਣ ਵਾਂਗ ਚੁਣਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਮਿਸ਼ ਕੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਬੇਨਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਕਰੀ ਗਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੋਟਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੁਛਾਵ ਰਿਖਦੇ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਬੜੀ ਮਾੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਬਦਲ ਦੇਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਖਰੜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛਾਪਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਖਬਰ ਨਾਲ ਇਹ ਉਚੇਚੀ ਗੱਲ ਫੈਲਾਈ ਗਈ ਕਿ ਜਿਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਛਾਪਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਇੱਕ ਨੇੜਲੇ ਅਹਿਲਕਾਰ ਨਾਲ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲੀ। ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਅਵਤਾਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਕੇ ਇਹ ਸ਼ੋਸ਼ਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਦੂਸਰੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵਿਰੋਧ ਛਾਪਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨੌੜੂ ਹੈ। ਉਸ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਖੜੇ ਪੈਰ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ਤ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਵੇਖ ਕੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੀ ਨਹੀਂ, ਸੰਬੰਧ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਅੱਗੋਂ ਵੀ ਰਹਿਣਗੇ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰੀ ਜਾਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਮੀਡੀਏ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਂ ਸੁਣਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਸ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਏਦਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਲੱਭ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਸੁਰਲੀ ਛੱਡਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਸੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਪੁਛਾਵ ਬਣਦਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿਰਫ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਪੱਛਮੀ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਏਦਾਂ ਦੇ ਬੇਲੋੜੇ ਹੱਥਕੰਡੇ ਵਰਤਣ ਦਾ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕਹੀ ਅਤੇ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਬਦਲ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮਰੱਥਾ ਸਿਰਫ ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਸੀ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਲਝੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢਦੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਉਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਲੁਧਿਆਣੇ ਪੱਛਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੀ ਉੱਪ ਚੋਣ ਜਾਂ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉੱਪ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਦੋਵੀ ਥਾਂਵੀਂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਦੋ ਨਹੀਂ, ਕਈ-ਕਈ ਖੜੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਜਾਂ ਅੱਖ ਮਿਲਾਏ ਬਿਨਾਂ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇੱਕ-ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ

ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦਾਗਦੇ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਮੀਡੀਏ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੋਕਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਹਿ ਦੇਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਮੀਡੀਏ ਵਿੱਚੋਂ ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਵੋਟਿੰਗ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਵਕਤ ਕਾਫੀ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਦੇਣਗੇ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ-ਦੂਸਰੇ ਵਿਰੋਧ ਗੱਲ ਦਾਗਣ ਲਈ ਵੱਧ ਸਰਗਰਮ ਹਨ, ਪਾਟਣ ਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਅਕਸ ਨਿਖਾਰਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ।

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਪਸੀ ਖਹਿਬਜ਼ਾਂ,

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ

ਸਗੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਰਿਆਣੇ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਚੁੱਕੇ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਬਹਾਇਆ ਪਿਆ ਹੈ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਜਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਕੁਝ ਕਰ ਕੇ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਘੁੰਮਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਪਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਕਈ ਬੜੀ ਤਾਕਤਵਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਉਸ ਦੇ ਦਬਕੇ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਜਨਤਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਸਗੋਂ ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਵੀ ਤਰਿਕਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਗੱਲ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁੱਜਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਰ ਬੱਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਇਹ ਹਾਲਤ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਮੁਹਰੇ ਏਦਾਂ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਆ ਰੱਹੇ ਸਨ, ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਉਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਬੁਲਾ ਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਲਾਈ ਬੈਠੀ ਅਤੇ ਸਿਰ ਜੌੜ ਕੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਸਮਝਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਦੂਸਰੇ ਉੱਤੇ ਉਗਲਾਂ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਦੌਰ ਓਥੇ ਹਿੱਤੇ ਜਿਹਾ ਸੁਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਰੇ ਗੱਲ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਇਸ ਲਈ ਉੱਠ ਗਈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੀਡਰ ਉੱਠਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅੰਦਰ

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਜਦੋਂ ਚੱਲਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ ਤੇ ਮੀਡੀਏ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਵੀ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਇਹੋ ਗੱਲ ਪਿੱਛੋਂ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਦੀ ਪੁੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛੀ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ, ਪਰ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਵੀ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੱਸ ਸਕੀ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਜਿਹੋ ਜਿਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੀਡਰ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਗਏ ਸਨ, ਓਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁੱਚੇ ਮੂੰਹ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਛਾਵ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪਹਿਲ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਚੋਧਰ ਵਾਸਤੇ ਲੜਦੇ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਦੰਦੇ ਹਨ।

ਦੂਸਰਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਛੋਟਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਿਊਊਆਂ ਵੱਡਣਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਏਹੋ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਪਿਛਲੀ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕੀਤੇ। ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਬਠਿੰਡਾ, ਮੁਕਤਸਰ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋਂ ਤਾਂ ਸਾਵ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿਰਾ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ, ਟੇਲਾਂ ਤੱਕ ਏਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜਾ ਹੈ। ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਰੋਧ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜਮਨਾ ਅਤੇ ਘੱਗਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਕੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵੱਡ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਏਸੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਣ ਕੇ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਵੱਖਰਾ ਹਰਿਆਣਾ ਬਣਨ ਵੇਲੇ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਅੱਠ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਕੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਦਾਂ ਹਾਈਲਟੀ ਉਸ ਰਾਜ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਹ ਅੱਗੋਂ ਤੋਂ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਕਰੇਗੀ, ਪਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕੱਢ ਕੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਵੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਨੰਗਲ ਭੈਮ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਨਹਿਰ ਦੀ ਖਲਾਈ ਤੇ ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਖਰਚਾ ਪੰਜਾਬ ਪਿਛਲੇ ਕਰੀਬ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕੱਲਾ ਦੇਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬਣਦਾ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੰਗਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆ ਕੇ ਮੰਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸਰ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਦੇਸ਼

ਕਿਹੜੇ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਲੱਗਦੇ ਸਨ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਹੈ ਕਿ ਏਦਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਤਾਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਲੱਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੇ। ਸਧਾਰਨ ਲੋਕ ਏਨੇ ਸਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਜਿੰਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕਰਦੇ ਸੁਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਿਸ਼ ਕੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸੀਨੀਅਰਾਂ ਜਾਂ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਜੀਵਤ ਭਾਸ਼ਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।

ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਕਈ ਵਾਰੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਉਹ ਵਿਰੋਧ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਯੋਗ ਕਾਰਨ ਦੇ ਬਗੈਰ ਸਿਰਫ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਖਾਤਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਜਦੋਂ ਦੀ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲੀ ਹੈ, ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਈ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੁਰੋ ਚੁੱਕਦੇ ਸਾਰ ਉਸ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਮੰਗਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ, ਪਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਜੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੁਰੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸੁਰੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਰਾਜਸੀ ਧਿਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਮੰਗ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਅਸਤੀਫਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ, ਉਹ ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਨਾ ਨਾ ਭੁੱਲਿਆ ਕਿ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਅਸਤੀਫਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਤਾਂ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਚੱਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਬਾਕੀ ਬਚਦਾ ਸਮਾਂ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇਗੀ, ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਏਦੋਂ ਬਚਵਾਨ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦੀ, ਉਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਣਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰ ਝਿੱਕਦੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਧੋਬੀ ਪਟਕੇ ਖਾਣ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਚਲਾ ਰਹੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਫਤਵਾ ਦਿੱਤਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨੇ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨਿਕਮੇ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਫਤਵਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ। ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਮਸਾਂ ਅੱਠ-ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਸਮਾਂ ਬਚਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੁਰ-ਸੋਧ ਤੋਂ ਚੱਲਦੀ ਤੇ ਮੀਡੀਏ ਵਿੱਚ ਬਹਿਜਾ-ਬਹਿਜਾ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਚਸਕੇ ਵਿੱਚ ਫਸੀ ਰਹੇਗੀ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਵੀ ਜੇ ਕੁਝ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਮਾਹਰ ਸਿਆਸੀ ਟਿਪਣੀਕਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।

‘ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਸਮਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸੁਰੂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਬੋਤੁਕਾ ਬੀਏਟਰ ਝੂਠ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਨਕਾਬ ਪਹਿਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਦਾ ਸਾਂਤੀਪੂਰਨ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਸੀਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਬੰਦ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਹਰ ਉਸ ਘੜੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਜਿਉਣ ਦੀ ਤਾਖ਼ ਤਾਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅੱਖ ਬਚਾ ਕੇ ਲੰਘ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।’ ਇਹ ‘ਉਮਰ ਖ਼ਾਲਿਦ ਅੱਝ ਹਿਜ਼ ਵਰਲਡ’ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦ ਹਨ।

ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਮਰ ਖ਼ਾਲਿਦ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਸਾਰੀ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਜੱਥ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ। ਮਈ 2024 ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਉਮਰ ਨੇ ਬੇਜ਼ਬਜ਼ਤਾਨਾ ਲਹਿਰੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ‘ਇਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਚੌਥਾ ਤਪਦਾ ਜੇਲ੍ਹ-ਠਾਂਡਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਗਰਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਕੋਈ ਵੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗਰਮੀ ਉਹਨਾਂ ਕਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਤੂੰ ਸਿੱਧੀ ਸਾਡੀ ਬੈਕ ਵਿੱਚ ਆ ਵੜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਛੰਡ ਤੋਂ ਲਕਣਕਦੇ ਪੱਖੇ ਮਸੀਂ ਹੀ ਸਾਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਾਰ ਛਿੜਕਾ ਨਾਲ ਬੈਰਕ ਵਿੱਚ ਚਿੱਕੜ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੀ ਤੌਹ ਪ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਕਈ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।’

ਕਈ ਗਰਮੀਆਂ-ਸਰਦੀਆਂ, ਮੌਨਸੂਨ, ਪੱਤਝੜ, ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਬੀਤ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਜੇਲ੍ਹ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਸਾਲ ਪੰਜ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਮਰ ਖ਼ਾਲਿਦ ਅਤੇ ਸਰਜੀਲ ਇਮਾਮ ਨੂੰ ਫਰਵਰੀ 2020 ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ‘ਮਾਸਟਰਮਾਈਂਡ’ ਮੰਨਦਿਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹਿਰੂਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਤੌਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸੇ ਪੰਜ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਉਸੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਫ਼ਾਨੀ ਪਾਵਰ ਲਿਮਿਟਡ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਲਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਅਠਹਾਰ ਮਈ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਮਰ ਅਤੇ ਸਰਜੀਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਏ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਸਈਅਦ ਅਦੇਬਾਲੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਮਰ ਅਤੇ ਸਰਜੀਲ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ‘ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 2021 ਦੇ ਕੇ ਟ ਨਜ਼ੀਬ ਮਾਲਕ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ‘ਬੇਨਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ’ ਤਹਿ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਣਗਿੱਲਿਆਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਮੁਲਕੀਅਤ ਲੱਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਯੂ ਏ ਪੀ ਦੇ ਦੀਆਂ ਸਮਝ ਪਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂ ਏ ਪੀ ਦੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 434(5) ਦੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਆਰਟੀਕਲ 21 (ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅੱਪਵਾਦ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੌਨਟ ਲਈ ਛੋਟਾ ਹੋਣ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵੀਹ ਮਈ ਦੇ ‘ਦ ਹਿੰਦੂ’ ਅਖਬਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਬਦੁਲ ਖ਼ਾਲਿਦ ਸੈਫ਼ੀ ਅਤੇ ਤਸਲੀਮ ਅਹਿਮਦ (ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ) ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਯੂਆਪ ਆਰਮ ਵੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਜਸਟਿਸ ਨਾਗਰਬੰਗੁਰੀ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਉਜਲ ਭੂਈਆ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ੈਲਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਮਰ ਖ਼ਾਲਿਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੀਆਂ ਅਤਿਮ ਗੱਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾਵੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਉਮਰ ਖ਼ਾਲਿਦ ਨੂੰ ਗਿ੍ਹੜਤਾਰ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਕੁਨਾਲ ਕਾਮਰਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ‘ਜਿੱਥੇ ਚੁੱਪ ਪੀ ਇਨਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੋਵੇ, ਉੱਥੇ ਉਮਰ ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਚੁਣਿਆ।’ ਉਸ ਨੇ ਵਿਤਕਰੇ ਭਰਪੂਰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਬਾਗ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਬਣਿਆ।

ਉਮਰ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ, ਸੈਕੂਲਰ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਅਜੋਕੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਨ ਲਈ ਡਾਇਲਾਗ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਰਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਹੈ। ਉਮਰ ਖ਼ਾਲਿਦ ਦੀ ਹੋਣੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਰਕਿਕਤ ਦੀ ਹੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਹਿੰਦੁਤਵ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਦੀ ਧਿਰ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਟੀਰ ਨਾਲ ਵੇਖਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਨਸ਼ੀਲ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਜ਼ਲਾਮ ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਤਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪਿੱਠ ‘ਤੇ ਉਹ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਛਾਣ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰ ਨਹੜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮੂਹ ਰਾਜਤੰਤਰ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਪੁਜਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਾਲ ਝੜਖਾਂ ਅਤੇ ਲੜਾਈ-ਝਗੜੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਈ ਵਾਰ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਹੋਏ ਅਪਮਾਨ ਦੇ ਪਰਦੇ

ਪਿੱਛੇ ‘ਵਿਚਾਰੇ’ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਡ (Victim Card) ਵੀ ਖੋਫ਼ਦੇ ਹਨ।

ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਜਮਹੂਰੀ ਸਮਾਜ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਤ, ਧਾਰਮਿਕ, ਨਸਲੀ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਮੇਤ ਹਰ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਸੁਣੀ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਸਕਣ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨਵਾਦੀ, ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨ, ਪੜ੍ਹੀਆਂ-ਲਿਖੀਆਂ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਾਹੀਨ ਬਾਗ ਨੇ ਸਮਾਜ, ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪਿਛਾਂਹ ਸੁੱਟੀਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਉਮਰ ਖ਼ਾਲਿਦ ਭਾਵੇਂ ਮਰਦ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ਾਹੀਨ ਬਾਗ ਦੀਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਚੇਤਨਤਾ ਨੂੰ ਖੋਭ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਹੀਨ ਬਾਗ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੇ ਸੱਜੇ ਪੱਖੀ ਤਾਕਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੁਆਲੇ ਘੜੇ ਗਏ ਸਿਆਸੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਵਕਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਈ ਸੀ। ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਬਹਾਬੱਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨੇ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਫਰਵਰੀ 2020 ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਮਾਰਚ 2020 ਦੇ ਕੇਂਵਿਡ ਨੇ ਸ਼ਾਹੀਨ ਬਾਗ ਰਿਫਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵਕਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਬੇਚੈਨ ਜਵਾਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਿਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੋਢੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਸ਼ਖ਼ਲੀਅਤ ਨੇ ਬਾਗੂਬਲੀ ਹਿੰਦੁਤਵ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਜੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਆਕਰਣ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇਇੱਕ ਟੱਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਦੁਰਦਰਸ਼ੀ ਪੁਛਾਵ ਨਾ ਪੈਂਦੇ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵੀ ਜਨ-ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕੀ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਭਾਰਤ ਜੋੜੋ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ਾਹੀਨ ਬਾਗ ਦੀਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ‘ਤੇ ਲਿਖੀ ਗਈ ਇਬਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਨਿਕਲੀ ਸੀ।

ਉਮਰ ਖ਼ਾਲਿਦ ਇਸ ਉਦਾਰ ਨੂੰ ਨੌਜਿਓਂ ਤੱਕਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਸ਼ਾਹੀਨ ਬਾਗ ਆ ਕੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਉਥੋਂ ਗੁਲਫਿਸ਼ਾ ਵਾਤਿਆ, ਸੁਫ਼ਰਾ ਜਰਗਰ ਅਤੇ ਇਸ਼ਤਰਾ ਜਿਥੇ ਵਰਗੀਆਂ ਮੁਸਲਿਮ ਕੁੜੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਲਾਗ ਲਪੇਟ ਦੇ ਨਾਰੀਵਾਦੀ ਬੋਲਚਾਲ, ਸਮਝ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਘੜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਬਲਕਿ ਸੜਕਾਂ ‘ਤੇ ਪੁਛੱਲਤ ਹੋ ਰਹੇ ਜਮਹੂਰੀ ਚੇਲ ਦੀਆਂ ਸੂਤਰਧਾਰ ਵੀ ਸਨ। ਫਰਵਰੀ-ਸਤੰਬਰ 2020 ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਖ਼ਾਲਿਦ ‘ਤੇ ਭੂਖਾ ਪੁਛਾਵ ਛੱਡਿਆ, ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਹੀਨ ਬਾਗ ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਗਿ੍ਹੜਤਾਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਦਲਾਖੋਰ ਅਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀ ਤੰਤਰ ਉਸ ‘ਤੇ ਵੀ ਝਪਟੇਗਾ।

ਉਮਰ ਖ਼ਾਲਿਦ ਦੀ ਗਿ੍ਹੜਤਾਰੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਤੰਬਰ 2020 ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਲੱਮੇ ਘੱਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਸੰਬਰ 2021 ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜੂਨ 2024 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਸ ਕਰਵਾਏ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੇ ਚਰਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਝੁਕਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਵਿਵਿਚਾਰਥੀ ਉਮਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਵੀ ਮੁਲਾਕਾਤੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਖ਼ਬਰਗਰਨ ਲੈਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ‘ਸਿੰਘੂ ਅਤੇ ਟਿਕਰੀ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਕੀ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ?’ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਅਕਸਰ ਸਵਾਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਲੱਮੇ ਕੱਦ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਤਾਹਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਦੇਰਿਗਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਜਨਵਰੀ 2020 ਦੀ ਠੱਚ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਾਹੀਨ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇਖ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾ

ਮਿੱਥ ਤੋਂ ਮਹਾਂ-ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਸਫ਼ਰ

ਅਹਿਲਿਆ

(ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ)
ਪੰਨੇ-220, ਮੁੱਲ-400 ਰੁਪਏ
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਖੁਰਾਲੀ

‘ਅਹਿਲਿਆ’ ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਦੀ ਲੰਮੀ ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਕਵਿਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਕਾਵਿ ਨਾਟ ‘ਨਾਰੀ-ਘਾਟ’ ਅਤੇ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਪਥਰਾਟ’ ‘ਚੋਂ ਗੁੰਜਦੇ ਬੋਲ’ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਲੋਚਨਾ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ ਛਪ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਦਾ ਪੀ ਐੱਚ ਡੀ ਦਾ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਨਾਟ ਵਿਧਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ‘ਨਾਰੀ-ਘਾਟ’ ਅਤੇ ‘ਅਹਿਲਿਆ’ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਦਾ ਉਸ ਦੀ ਕਾਵਿ ਸਿਰਜਣਾ ‘ਤੇ ਗਹਿਰਾ ਅਸਰ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸੰਗ੍ਰਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾਟਕੀ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਹੈ। ‘ਅਹਿਲਿਆ’ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪਾਠਕ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਕੋ ਪੱਖੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਵਿਧਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਾਵਿ ਅਧੀਨ ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਤੇ ਖੰਡ ਕਾਵਿ ਦੇ ਤੌਰ ਇਸ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ ਅਜੋਕੇ ਗਲੋਬਲੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਹਰ ਵਸਤੂ ਵਰਤਾਰਾ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਲੋਚਨਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਆਂ ਅੰਤਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਪ੍ਰਚਲਨ ਵਿੱਚ ਵਹਿਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹਨ। ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਰੂਪ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਗੁਣਾਂ ਸਮੇਤ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਪੱਖੋਂ ‘ਅਹਿਲਿਆ’ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਗੁਣ-ਲੱਛਣਾਂ ਵਾਲੀ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮਨੀਏ ਕਿ ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਨੇ ਨਵੇਂ ਨਾਨਕ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਿਰਤਾਂਤ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਚਨਾ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਹਿਜ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਿਰਜਣਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਅਕੇਵੇਂ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤੋਰਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤੋਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਤੋਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਵੀਨਤਾ, ਮੌਲਿਕਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਲਿਖਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾਪਣ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਗੁਣ ਇਸ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਅਹਿਲਿਆ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਹਿੰਦੂ ਮਿਥਿਹਾਸ ਕੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਅਹਿਲਿਆ ਵਿਰਧਸਵ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਅਤੇ ਗੌਤਮ ਰਿਸ਼ੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੀ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਸੀ। ਗਮਾਇਣ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜੀ ਪਹਿਲੀ ਇਸਤਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਨੇ ਗੌਤਮ ਰਿਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ

ਪੋਥੇ ਨਾਲ ਛਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਪਾਇਆ। ਗਮਾਇਣ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਠ ਅਨੁਸਾਰ ਅਹਿਲਿਆ ਇਹਦੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ਮਾਨ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਠ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹਦੇ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਠੱਗ ਲਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਦੇ ਨੇ ਚੰਦਰਮਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੁੱਕੜ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਾਂਗ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ‘ਤੇ ਗੌਤਮ ਪ੍ਰਭਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜਾਣ ਕੇ ਪੁਸ਼-ਪਾਠ ਲਈ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹਦੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਆ ਗਿਆ। ਗੌਤਮ ਨੇ ਅਹਿਲਿਆ ਨੂੰ ਸਿਲ੍ਹ ਬਣ ਜਾਣ ਦਾ ਸਹਾਯ ਦਿੱਤਾ। ਤਰੇਤੋਂ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹਾਯ ਨਿਥਿਹਾਸਕ ਕਥਾ ਦੀ ਲੋਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਐਨੀ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਥਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੌਤਮ ਨਾਰਿ ਉਮਪਤਿ ਸਵਾਮੀ॥ ਸੀਸ ਧਰਨਿ ਸਹਸ ਭਗ ਰਾਮੀ॥

(ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ)
ਗੌਤਮ ਤਪਾ ਅਹਿਲਿਆ ਇਸਤ੍ਰੀ ਤਿਸ੍ਰੁ ਇਦਿ ਏਫੁ ਲੁਭਾਇਆ॥

ਸਹਸ ਸਗੋਰ ਚਿਹਨ ਭਗ ਹੁਏ ਤਾ ਮਨਿ ਪਛਤਾਇਆ॥

ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਥਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਕਾਰਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਰੀਵਾਦੀ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਚਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗਿਆਨ, ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਾਰਨ ਦੁਨਿਆਵੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸਮੂਹਿਕ



ਵੈਕ ਸ

ਚਰਚਾ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਰਾਮਪਾਲ ਸ਼ਾਹਪੁਰੀ (ਡਾ.)

ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਪ੍ਰਤੀ ਮਨੁੱਖੀ ਚਿੰਤਨ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੇ ਨਿਰੰਤਰ ਬਦਲਾਵ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਦਲਾਵ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਾਰੀਵਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਅੰਤਰ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਤਰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਰਦਾਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਦਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ। ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਦੁਆਰਾ ਅਹਿਲਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮਿੱਥ ਕਥਾ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਰੂਪ ‘ਅਹਿਲਿਆ’ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਇਸੇ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਤ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਮਿੱਥਾਂ ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰਨ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੋਧਵਾਰ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਸੈਕਿਡ ਸੈਕਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਰਦ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ +ve ਅਤੇ -ve pole ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਮਰਦ ਨੂੰ

ਨਿਰਪੇਖ ਸਮਝਦਿਆਂ, ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸਮਝਦਿਆਂ, ਅੰਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝ, ਇਕ ਨਿਰਪੇਖ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮੁਥਾਨੀ ਝੱਲਣੀ ਪੈਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਿੱਥ ਕਥਾ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਨੇ ਇਸ ਮਿੱਥ ਕਥਾ ਨੂੰ ਛੇ ਖੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਕਾਵਿ ਖੰਡ ਅਹਿਲਿਆ ਦੇ ਜਨਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਖੰਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਹਿਲਿਆ ਦੇ ਅੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਧਰਤ ‘ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦੀ ਹੋਂਦ ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਹ ਹੈ—

ਮੈਂ ਅਹਿਲਿਆ
ਬ੍ਰਹਮਪੁੱਤਰੀ ਅਹਿਲਿਆ
ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਤੋਂ ਧਰਤ ਤੀਕ
ਮੇਰੀ ਹੋਂਦ
ਹੋਂਦ ਨਿਰਹੋਂਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ‘ਚ ਉਲਝੀ
ਅਹਿਲਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ
ਨਾਰੀ ਅਸਤਿਤਵ ਦੀ ਨਕਾਰਾਤਮਿਕ ਹੋਂਦ
ਦਾ ਸੱਚ ਅਤੇ ਮਰਦਾਵੀ ਛਵੀ ਹੋਣ ਖੰਡਤ

ਨਾਰੀ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵੀ ਇਸ ਖੰਡ ਦਾ ਹਾਸਿਲ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਨਾਰੀ ਜੀਵਨ ਉੱਤੇ ਮਰਦਾਵੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਹਿਲਿਆ ਦੀ ਮਨ ਬਚਨੀ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਹਿਲਿਆ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਇੱਕ ਮਰਦ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਭਗਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸਹਾਯ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਮਰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਾਯ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਇੱਕ ਮਰਦ ਹੈ। ਨਾਰੀ ਇੱਛਾਵਾਂ, ਨਾਰੀ ਦੀਆਂ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਸਮੂੱਚੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿੱਚੋਂ ਮਨਦੀ ਹਨ। ਅੰਤਰ ਦਾ ਜੀਵਨ ਮਰਦ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਖੰਡ ਦੀਆਂ ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾ ਹਨ—

ਤੋਰਾ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਖਾਤਰ ਸਿਰਜ ਰਿਹੇ
ਮਨ ਇੱਛਾ ਕਾਇਆ
ਉਸ ਦੀ ਭਜਾ ‘ਚ ਤੇਰਾ ਭਵਿੱਖ ਸਮਾਇਆ
ਦੂਸਰੇ ਕਾਵਿ ਖੰਡ ਵਿੱਚ ਅਹਿਲਿਆ ਗੌਤਮ ਦੀ ਸ਼ਿਸ਼ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਧਰਤ ਲੋਕ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਬ੍ਰਹਮਾ

ਅਹਿਲਿਆ ਨੂੰ ਗੌਤਮ ਰਿਸ਼ੀ ਕੋਲ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ, ਉਮੀਦਾਂ, ਸੋਚਣ ਤੇ ਸਮਝਣ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਨਵ ਵਾਂਗ ਹੋ ਸਕੇ ਤੇ ਦੇਵ ਲੋਕ ਤੋਂ ਧਰਤ ਲੋਕ ‘ਤੇ ਆਈ ਅਹਿਲਿਆ ਲਈ ਧਰਤ ਲੋਕ ਦਾ ਜੀਵਨ ਕਠਿਨ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਗੌਤਮ ਦੀ ਸ਼ਿਸ਼ ਬਣਨ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਇਹਨਾਂ ਸਤਰਾਂ ‘ਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ—

ਜੀਵਨ ਨਿਰਥਾਤ
ਜੀਵਨ ਨਿਰਵਾਣ ਤੱਕ
ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਤੱਕ
ਬੁੱਧੀ ਤੋਂ ਵਿਵੇਕ ਤੱਕ
ਵਿਵੇਕ ਤੋਂ ਵਿਹਾਰ ਤੱਕ
ਸਭ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਸ਼ਮਤਾ ਰੱਖਦੀ
ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੀ ਗਿਆਨੀ ਪੁੱਤਰੀ

ਤੀਸਰਾ ਕਾਵਿ ਖੰਡ ਅਹਿਲਿਆ ਦੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇਹ ਖੰਡ ਵਣ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ੀ ਆਕਸ਼ਮ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਹਿਲਿਆ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੇਵ ਲੋਕ ਤੋਂ ਆਈ ਅਹਿਲਿਆ ਲਈ ਧਰਤ ਲੋਕ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ—

ਪੁਰਾਣੀ ਝੋਂਪੜੀ ਦੀਆਂ
ਕੰਧਾਂ ਤੋਂ ਭੁਕਦੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਖਲੋਪੜ
ਹੋਰ ਸੋਗੀ ਕਰ ਛੱਡ ‘ਚ
ਮਾਧੁਸ਼ੀ ਦੇ ਜੰਗਲ ‘ਚ ਗੁਆਚੀ
ਮੈਂ ਇਕਲਪੀ
ਮੂੰਹ ਨੇਰੂੰ ਨਿਤਨੇਮ ਕਰਕੇ ਜਦ
ਆਸ਼ਰਮ ਤੋਂ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਭ ਰਲ ਕੇ
ਮੈਂ ਅੱਧ ਬਾਣੀ ‘ਤੇ ਜਾਂਦੀ
ਸੂਰਜ ਢਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੜ ਆਉਂਦੀ

ਇਸ ਖੰਡ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਹਿਲਿਆ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਵੰਦ ਦਾ ਆਰੰਭ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਸਾਰਥ ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਸਮਾਜੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਉੱਚਤਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਹਿਲਿਆ ਦੀ ਆਪਣੇ ਅਸਤਿਤਵ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਝ ਬਣਨ ਲੱਗਦੀ ਹੈ—

ਅਹਿਲਿਆ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝ ਆਉਣ ਲੱਗੇ
ਮੇਰੀ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਸਮਰਪਣ ਤੇ ਸਨੇਹ
ਗੌਤਮ ਨੂੰ ਪਿੱਛ ਰਿਹਾ ਸੀ

● ਬਾਕੀ ਆਖਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ‘ਤੇ

ਰੰਗ ਆਪੋ ਆਪਣੇ

(ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ)
ਪੰਨੇ 396, ਕੀਮਤ 550 ਰੁਪਏ
ਸਪਤਰਿਸ਼ੀ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਸਾਹਿਤਕ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਰੂਪਾਕਾਰ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਬੜੇ ਬਦਲਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਵੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਰੂਪਾਕਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਲਖੰਡ ਦੀ ਉੱਚਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਾਲਖੰਡ ਦੇ ਅੰਤਰ ਵਿਰੋਧਾਂ, ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਬੁਝਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਰੂਪਾਕਾਰ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਬੀਜ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਏ ਰੂਪਾਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਆ ਜਾਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਤਾਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਉਚਾਰ-ਮੁਖ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਲਿਖਤੀ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚਾਰ-ਮੁਖਤਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਧਿਐਨ, ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਜਿੰਦ-ਜਾਨ ਹੈ। ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇੱਕ ਕਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਿੱਜ ਨੂੰ ਜਾਣਨ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਸਗੋਂ ਸੰਬੰਧਤ ਸ਼ਬਦਸਮੀਕਤਾ ਦੁਆਲੇ ਉਸਦੇ ਸਮੂੱਚੇ ਆਭਾ-ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਕੇ ਪਾਠਕ ਲਈ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਵਿਰੋਧਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਰਾਹ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਹੈ।

‘ਰੰਗ ਆਪੋ ਆਪਣੇ’ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਢਾਅ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੌਣਣਯੋਗ ਠਹਿਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਕਲਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਘਾੜਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਤਨਾਮ ਢਾਅ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ‘ਢੂੰਘੇ ਵਹਿਣਾਂ’ ਦੇ ਭੇਡ’ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਭਾਗ-1 ਅਤੇ ਭਾਗ-2 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ‘ਰੰਗ ਆਪੋ ਆਪਣੇ’ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਸਤਨਾਮ ਢਾਅ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਠਾਕੀ ਦੇ ਮਾਣ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ, ਕਵੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਅਮਰ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਸੰਤੋਖ, ਖੱਜੀ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਅਕ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕੌਰ, ਸੂਫੀ ਅਮਰਜੀਤ, ਗੁਰਮਤਿ ਵਿੱਲੋਂ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਜਠਨਲ ਸਿੰਘ, ਕੀਟ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਮਾਹਿਰ ਸ਼ਸੀਅਤ ਡਾ. ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਜੈ ਹੂਅ ਅਤੇ ਬੋਧਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਤਨਾਮ ਢਾਅ ਦਾ ਮੌਤਵ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਸਮੀਕਤਾ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਸ਼ਸੀ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪਾਸਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਸਤਨਾਮ ਢਾਅ ਨੇ ਹਰ ਸ਼ਬਦਸਮੀਕਤਾ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ ਲੋੜੀਂਦਾ ਅਧਿਐਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਖੰਡ ਜਗਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਪਈ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਬਾਹ ਪਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਬੜੀ ਸਾਦੀ ਅਤੇ ਸਰਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਕਰਦਾ

ਸੂਖਮ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼

ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਬਿਜ਼ਕ ਬੜੀ ਗਹਿਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਚੇਤ ਹੀ ਵਹਾਅ ਵਿਚ ਵਹਿ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਣ-ਫਰੋਲੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜੁਗਤ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਣਗੌਲੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਮਾਰਧਿਅਕ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੁਲਾਕਾਤੀ ਸਤਨਾਮ ਢਾਅ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸਵਾਲ, ਕੁਝ ਨੁਕਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਣਫੇਰੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ। ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਕਾਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੀ ਸ਼ਬਦਸਮੀਕਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਦੇ ਉੱਤਰ ‘ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਸਤਨਾਮ ਢਾਅ ਦੇ ਵਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਿਕਾਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸੀਏ ‘ਤੇ ਧੱਕਣ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਕਰਕੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਜਨਮ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸਤਨਾਮ ਢਾਅ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਝਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਦਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਮੁਦੱਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ, ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, ਪਲੀ ਤੇ ਵੱਡੀ ਹੋਈ, ਉਹ ਉਥੇ ਦੇ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਆਪਣਾਵੇ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਅਤੀਤ ਨਾਲ ਕਿਸ ਹੋਰ ਤੱਕ ਤੋਂ ਕਿਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਸ ਦਾ ਫਿਕਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਥੇ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਵੀ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਹੁ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹਨ? ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਪੁਣ-ਫਾਣ ਵੀ ਕਰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਣ-ਫਾਣ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਦੋਵਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਅਗਭੂਮਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਤਨਾਮ ਢਾਅ ਆਪਣੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪਾਪੁਲਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤਲਖ ਜਾਂ ਉਤ੍ਰੇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕੌਰ ਨੂੰ 1962-63 ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਆ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦਾ ਹੋਇਆ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ

ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਮਿਆਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਵਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹੀ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੱਲ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਕਾਂ ਵਾਲੀ ਵੀ ਜੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਦੀ ਜੁਗਤ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਣਗੌਲੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਮਾਰਧਿਅਕ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੁਲਾਕਾਤੀ ਸਤਨਾਮ ਢਾਅ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸਵਾਲ, ਕੁਝ ਨੁਕਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਣਫੇਰੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ। ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਕਾਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੀ ਸ਼ਬਦਸਮੀਕਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਦੇ ਉੱਤਰ ‘ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।



ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਤਨਾਮ ਢਾਅ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਝਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਦਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਮੁਦੱਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ, ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, ਪਲੀ ਤੇ ਵੱਡੀ ਹੋਈ, ਉਹ ਉਥੇ ਦੇ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਆਪਣਾਵੇ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਅਤੀਤ ਨਾਲ ਕਿਸ ਹੋਰ ਤੱਕ ਤੋਂ ਕਿਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਸ ਦਾ ਫਿਕਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਥੇ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਵੀ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਹੁ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹਨ? ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਪੁਣ-ਫਾਣ ਵੀ ਕਰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਣ-ਫਾਣ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਦੋਵਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਅਗਭੂਮਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਤਨਾਮ ਢਾਅ ਆਪਣੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪਾਪੁਲਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤਲਖ ਜਾਂ ਉਤ੍ਰੇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕੌਰ ਨੂੰ 1962-63 ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਆ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦਾ ਹੋਇਆ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ

ਸਾਹਿਤ ਆਲੋਚਕਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਸਾਹਿਤ-ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ, ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਗਰਾਮੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪਬਲਿਸ਼ਟਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜੀ ਵਿਹਾਰ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਾਣਨ ਦਾ ਇੱਛੁਕ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਲੋਕ ਦੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਭੂ-ਹੋਰਵੇ ਦਾ ਰੁਦਨ ਕਿੰਨਾ ਹੈ? ਕਦੇ ਭੁ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ? ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਇੱਕ ਜੁਗਤ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਕੀ ਪੁਰਾਣੇ ਗਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਅਤੇ ਸਮੂੱਚਾ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਵਿਕਸਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਲੀ

ਪੀੜ੍ਹੀ ਉਥੋਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਵਿਉਂਤ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਹੋ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਭੂ-ਹੋਰਵੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਾ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਹ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਸੰਤੋਖ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵੀ। ਉਹ ਭੂ-ਹੋਰਵੇ, ਤਿੜਕਦੇ ਗਿਣਤੋ ਅਤੇ ਕਾਮੁਕਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਬਦਲਦੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਬਣਤਰ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣੂ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭੂ-ਹੋਰਵਾ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹੋਣਾ ਉੱਚੀ ਹੈ। ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੱਕ ਇਸ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਬਹੁਤ ਫਿੱਕਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਤਨਾਮ ਢਾਅ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਜਾਂ ਰਹੇ ਸਾਹਿਤ, ਉਸ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਵੀ ਹੀ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਸਗੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਕੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਗੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਸਹਿਣ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀਆਂ ਤਰਾਂ ਵੀ ਛੋੜਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਸਭਰ, ਤਿਮਤ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਸਭ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲੱਭੀ ਜਿਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕ ਪਰਤਾਂ ਲਾਲਸਾ, ਭਾਵੁਕਤਾ ਤਾਂ ਦਬਾਅ ‘ਚੋਂ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਜੁਰਅਤ ਦੇ ਦਰਬਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਤਨਾਮ ਢਾਅ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਤਾਅ ਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨੀਝ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਉਹ ਉਲੰਪਿਕ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲਿਸਟ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਟੀ ਟੀ ● ਬਾਕੀ ਆਖਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ‘ਤੇ

● ਬਾਕੀ ਆਖਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ‘ਤੇ

ਪੁਸਤਕ ਰੀਵਿਊ

ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ (ਵਾਰਤਕ)
ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ
ਪੰਨੇ : 144, ਮੁੱਲ : 249 ਰੁਪਏ
ਈਵਾਨ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਬਰਨਾਲਾ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਜਾਂ ਮਿਥਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣਾ ਬਹੁਤ ਅੱਖਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਮਿਥਿਹਾਸ ਜਾਂ ਗੁਰੂਆਂ, ਪੀਰਾਂ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪੁਰਨ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੌਲਿਕ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਿਤ ਲੱਭੌਂਗ ਬਾਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਹਥਲੀ ਪੁਰਾਤਨ ‘ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ’ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਾਦਿਤ ਪੁਸਤਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤੱਕ ਕੁਲ 62 ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਨੂੰ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਛੇ ਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜ ਅੰਤਿਕਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ, ਜੀਵਨ, ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ, ਪ੍ਰਭਾਈ, ਵਿਆਹ, ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਦੀ ਨਕੀਲ, ਸੰਜਣ ਨੰਗ ਅਤੇ ਸੰਘ ਸ਼ਰਫ ਨਾਲ ਗੋਸ਼ਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਿ

ਰੱਖ ਦੇਉਗਾ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਨਿੱਘ ਦੇ ਵਾਂਗ ਨਿਚੋੜ ਕੇ

ਸਮਕਾਲ

--- ਭਗਵੰਤ ਰਸੂਲਪੁਰੀ---

ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਫ਼ਾਏ ਕਾਲੇ-ਭੁਰੇ ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਇੱਕਤਰਤਾ ਤੇ ਵਗਾਈ ਪੁਰੇ ਦੀ ਪੱਟ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਤੇਜ਼ ਬੁੱਲਿਆਂ ਨੇ ਜੂਨ ਦੇ ਔਲਣਾਂ ਨੂੰ ਕਠਿ ਲਏ ਜੋਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਗਭਲੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁੰਮਸ ਬਾਦਲ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਠੰਠਕ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ। ਤਪਿਆ ਮਨ ਖ਼ੁਮ ਉੱਠਿਆ ਹੈ। ਮੰਗਲੇਧਾਰ ਵਰਖਾ ਮੰਗਵੀ, ਭੱਠੀ ਵਾਂਗ ਤਪੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਕਣੀਆਂ ਦੀ ਆਸ ਬੱਝੀ ਹੈ। ਐਨ ਫਿੱਛੇ ਜਿਵੇਂ ਪਹੀਰੇ ਨੂੰ ਸਵਾਂਤੀ ਬੁੰਦ ਦੀ। ਬਿਜਲੀ ਗੁੱਲ ਹੋਇਆਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਬੀਤ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਕਾਲੀ-ਬੋਲੀ ਰਾਤ ਉਤਰ ਆਈ ਸੀ। ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਕਿਧਰੇ ਨਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਨਵਾਰਨ ਅੰਤਿਮ ਸਾਰਾ 'ਤੇ ਸੀ। ਮੱਛਰ ਦੀ ਡਿਨਡਿਨਾਹਟ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰਾਗ ਅਲਪਿਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਜਿਹਾ ਡਰ ਮਨ ਦੀਆਂ ਕੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਗ ਪਿਆ। ਬਿਜਲੀ ਗੁੱਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਗੁੱਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫੋਨ ਦੀ ਬੇਟਰੀ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ। ਜਗਦੀ ਆਲਾਪਾਉਣ ਵੀ ਬੁਝ ਗਈ ਸੀ। ਕ੍ਰਾਟੀਉਫ ਫਰੋਲਣ ਲਗਦਾ ਹਾਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੋਇਲ ਮਾਤਾ ਸੁਰਿਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਅਲਾਪ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਮਖਮਲੀ, ਸੁਗੀਲੀ ਤੇ ਟੁਟਕਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਰੁੱਖ ਮਾਰਲੇ ਨੂੰ ਰਸੋਲਾ ਜਿਹਾ ਤਰਕੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਓਹਦੇ ਬੋਲ, ਮੱਛਰਦਾਨੀ ਲੈ ਦੇ ਵੇ ਮੱਛਰ ਨੇ ਖਾ ਲੀ ਤੋੜ ਕੇ' ਸੁਣ ਮੇਰੀ ਸੁਤਾਅ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਪਿਛਾੜ ਪਰਤ ਗਈ।

ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਉਨੀਂਡੀ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਮੱਛਰਦਾਨੀ ਲਾ ਕੇ ਮੱਛਰ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਫੋਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਉਪਾਹਲਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਲੋਕ ਅਕਸਰ ਫੁੱਤਾਂ ਤੇ ਸੌਂਦੇ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਠਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਟੱਪਦੀ ਤਾਂ ਠੰਡੀ ਠੰਡੀ ਹਵਾ ਦੇ ਬੁੱਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਗਹਿਰੀ ਨੀਂਦ ਦੀ ਗੋਂਦ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾ ਸੁੱਟਦੇ। ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਪੁੱਤ ਲੋਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਸੌਂਦੇ ਤਾਂ ਅੱਜ ਮਾਂਗੂੰ ਨੀਂ ਬਈ ਅੰਦਰ ਵੱਡੇ ਰਹੇ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਟੈਮ ਬਦਲਗੋਂ ਭਾਈ। ਯੂਣਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਧਰੋਂ ਮਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੂੰਜੀ। ਇੱਥੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੱਤੇ-ਪੱਤੀ ਨਾਲ ਗੀਲੀ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ। ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾ ਜਿਹਾ ਘੁਲਿਆ ਤਾਂ ਅੰਦਰਲਾ ਮਿਨਾਸ ਨਾਲ ਫਰ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਰ ਗਿਆ, ਜਿਹੜੇ ਆਕਾਸ਼ ਗੰਗਾ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਹੁਮਕਦੀ ਪੱਟੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਵੱਡ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਲਗਦੇ ਇੱਥੇ ਠਿਕਦੇ ਠਿਕਦੇ ਰਾਗ ਕੋਈ ਗਹਿਰੀ ਬਾਤ ਸੁਣਾ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਇਸ

ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਕੇਹਾਂ ਦੂਰ। ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸਮਾਂ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਦੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਸੁਖੀ ਵਸਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਦੋਂ ਵੀ ਅਨੋਕੇ ਸਵਾਲ, ਲੜਾਈਆਂ, ਸਾੜਾ ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਮੱਡਰਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ, ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਬਚਪਨ ਦਾ ਉਹ ਸਮਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਾ ਭੈਅ, ਨਾ ਕੋਈ ਫਿਕਰ-ਫਕਾ। ਇਸ ਮਸਤ ਮੰਗਲ ਦਾਹਾ-ਫਾਹਾ ਸੁੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਦੋਂ ਕੋਈ ਦੁੱਖ, ਤਕਲੀਫ ਜਾਂ ਕੋਈ ਗਹਿਰੀ ਪੀੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਬੁਰੇ ਵਕਤ ਵੇਲੇ ਮਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਉੱਡਦੀਆਂ ਹਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਫਿਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ 'ਹੋਰਮੁਜ਼ ਜਲਡਮੁਰ' ਆ ਬੈਠਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਹਿਗਾਈ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਹੀ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋਰ ਵਾਧੇ ਨੇ ਇਸ ਡਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਿਜ਼ਾਵਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਕਿਹੜਾ ਵੈਸਲਾ ਲੈ ਲਏ, ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਕੀ ਪਤੇ ਉਹ ਕਦੇ ਚੰਗੀ ਭਲੀ ਰੁਕੀ ਜੰਗ ਨੂੰ ਮੁੜ ਛੱਡ ਦੇਵੇ। ਸੋਚਦਿਆਂ ਤੇ ਜੰਗਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਡਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਕਿਆਸ ਲਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਅਮਰੀਕਾ, ਇਰਾਨ, ਇਜ਼ਰਾਇਲ, ਰੂਸ ਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਅੰਬਰ 'ਤੇ ਛਾਏ ਜੰਗ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਫੁਟਣ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਉਮੀਦ ਨਾ ਬੱਝਣ ਕਾਰਨ ਸਮੁੱਚਾ ਸੰਸਾਰ ਸਦਮੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸੁਣ ਤੇ ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੇ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕੀਮਤ ਮਿੱਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣੀ। ਸਮੇਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਦਸਤਕ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਦੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਇਸ ਵੇਹੂੰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਵਜੋਂ ਮਨਾਉਣਾ ਕਦੇ ਦਾ ਆਰੰਭਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਯੂਥ ਦੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਆਸੀਨ ਹੋਣ ਲਈ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਪਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ੋਰ-ਅਜ਼ਮਾਈ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਨੇ ਹਾਲੇ ਕਰਵਣ ਲੈਣੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਮੱਚ ਸਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਉੱਚ ਦੁਆਲੇ ਚੋਣਾਂ ਖ਼ਬਰੀਆਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਸਾਧਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸੱਤਾ ਦੀ ਇਸ ਜੰਗ

ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਘੋੜਾ ਬਦਲਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਗੁੱਲ ਹੋਈ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮਾਰ ਨੂੰ ਸਹਿਣ

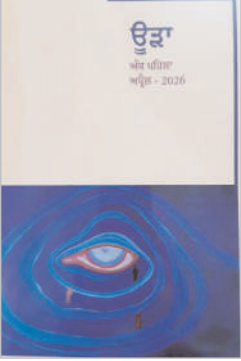
ਕਰਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦਾ ਘੋੜਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਧਰ ਸਰਪੱਟ ਦੌੜਦਾ ਚਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫੋਨ ਦੀ ਸਕਰੀਨ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਪਈ। ਨਵੇਂ ਵੱਜਣ ਹੀ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਛੋਟੀ ਛੋਟੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਆਫਿਸ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਿਆ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅੱਜ ਬਾਈ ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਦਫ਼ਤਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੀ ਸੀ, ਮਾਸਟਰ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਆਏ ਖੜੇ ਨੇ। ਦੁਆ-ਸਲਾਮ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਚਾਹ ਮੰਗਵਾ ਲਈ ਹੈ। ਚਾਹ ਦਾ ਘੁੱਟ ਭਰਦਿਆਂ ਮਾਸਟਰ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰਾਗ ਅਲਪਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 'ਲਛ ਜੀ ਆਪਣੇ ਬਸੀਰ ਬਦਰ ਜੀ ਵੀ ਤੁਰ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰਾ ਤੇ ਜੰਗਬਾਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ੇਅਰ ਐ, 'ਲੋਗ ਟੁਟ ਜਾਣੇ ਹੋ/ ਏਕ ਘਰ ਬਨਾਨੇ ਮੇਂ/ ਤੁਮ ਤਰਸ ਨਹੀਂ ਖਾਤੋਂ/ ਬਸਤੀਆਂ ਜਲਾਨੇ ਮੇਂ।' ਯਾਰ ਇੱਕ ਸ਼ਾਇਰ ਹੋਰ ਕਿਵੇਂ ਖਿਆਨ ਕਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਕਿਰਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ। ਸਾਡੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਦੇਖ ਲਓ। ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੰਟਾਗਰੀਆਂ ਬਣਾਤੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ? ਹਰੇਕ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਲੱਗ ਜਬੇਬੇਦੀ। ਇਹ ਵੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਕੋਠੇ ਹੁੰਦੇ ਨ। ਇਹ ਜਬੇਬੇਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡ ਕੇ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਦੀ ਹੱਥੀ ਨਾ ਬਣ ਜਾਣ। ਸਾਡੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਬੇਬੇਦੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹ ਹਾਲ ਐ। ਕਿਸਾਨ ਮੇਰੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰ ਕੇ ਦੇਖੋ। ਪਰ ਜੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਵੀ ਆ। ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਵਿਚਰਨਾ ਚਾਹੀਦੇ। ਮੈਂ ਤੇਨੂੰ ਨੂੰ ਹਰ ਦੱਸਾਂ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਹੁਣ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਮਾਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਵਿਧਾਨ ਪਾਲਿਕਾ ਤੇ ਕਾਰਜ ਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਨਾਧਕ ਗੱਠਜੋੜ ਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਰਗ ਨੂੰ ਨਿਆਸਰਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ। ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਠੇਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਰਹਿਗੀਆਂ। ਭਾਟਾ ਆ ਸਾਡੇ ਗੈਸਟ ਟੀਚਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੁੱਛਾ ਖੜਕਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਹੁਣ ਗੈਸ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨ। ਦੋਖੋ ਅੰਗ ਕੀ ਬਣਦੀ।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਬਾਈ ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਲੱਛ ਆ ਗਏ ਵੱਡੇ ਵੀਰ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲਦਾ ਹਾਂ। ਨਾਲ ਆਏ ਮਿੱਤਰ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਡੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। 'ਛੋਟੇ ਵੀਰ ਇਹ ਨੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੱਚ ਦਿੱਤੇ। ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਦੋਸਤ ਤੇ ਕਲਾਸਮੈਲੋ ਨੇ। ਅਸਾਂ ਇਕੱਠਿਆਂ ਲਾਅ 'ਚ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਵੱਡੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਆਉ ਗਏ। ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮੇਰਾਂ ਲਈ ਸਿਰਧੜ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਨੇ।' ਪਾਣੀ ਦਾ ਘੁੱਟ ਭਰਦਿਆਂ ਕੰਗ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਫੁੱਟ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। 'ਦੇਖੋ ਜੀ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਦੁਆਲਾ ਕੱਚ ਦਿੱਤੇ। ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ, ਲੁੱਛ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਜ਼ਈ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਆਪਣੇ ਲਈ ਇਹ ਮੁਹਲਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੰਦੇ। ਸਮੁੱਚੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਰਗ ਨੂੰ ਇਹ ਆਉਟਸੋਰਸ ਕਰਨ ਨੂੰ ਫਿਰਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਨਈਂ ਸਮਝਦੇ। ਨਿਯਮਾਂਵਲੀ ਨੂੰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤੋੜਨ-ਮਰੋੜਨ ਦੇ ਮਾਰਿਰ ਨੇ। ਇਹਦੇ ਲਈ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਾਲ ਡਾਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪ ਢੋਲੇ ਦੀਆਂ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਠਪੁੱਤਲੀਆਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿੱਧਾ ਡਾਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪ ਢੋਲੇ ਦੀਆਂ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਸਭ ਚੱਲਣਾ ਨਈਂ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮੱਚ ਵੱਲੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਛੇੜ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ। ਉੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਨਈਂ ਕਰਨ। ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਆਸ ਅਦਾਲਤਾਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਨੇ ਭਰਾਗ' ਸਾਡੀ ਗੁੱਡਗੁੱਡ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਘੋੜਾ ਸਰਪੱਟ ਦੌੜਨ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਆਸੀਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਡਾਵੀ ਲੜ ਗੇ। ਮਾਤਾ ਸੁਰਿਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਮੇਰੀ ਕੰਨਾਂ ਮੁੜ ਗੂੰਜਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਓਹਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਨਸ-ਗੱਭ 'ਹੁੱਚ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੇ ਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਬੀਬ ਨੇ ਨਾ ਜਾਣੇ ਹੱਥ ਦੇਖਗੇ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਨਿੱਘ ਦੇ ਵਾਂਗ ਨਿਚੋੜ ਕੇ।'
ਸੰਪਰਕ : 98144-30874

'ਉੜਾ' ਦਾ ਪਲੇਠਾ ਅੰਕ

'ਉੜਾ' ਦਾ ਪਲੇਠਾ ਅੰਕ, 2026 ਅੰਕ ਛਪ ਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਚੇ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਪਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਮਾਟੀ ਦੇ ਮੁਹੀਦ ਸੰਪੂ ਹਨ। ਉੜਾ ਦੇ ਸਭ : 160 ਅਤੇ ਮੁੱਲ : 200 ਰੁਪਏ ਹੈ। 'ਉੜਾ' ਦੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਮੁਹੀਦ ਸੰਪੂ ਨੇ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਸਾਲਾ ਕੱਚਦਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਗੋਬ ਦਾ ਉਲੇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਪਾਦਕ ਟੀਮ ਦਾ ਇਹ ਸਾਰਥਕ ਘਟਨਾ ਹੈ। 'ਕਾਫਿ ਲੀਲਾ' ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਨਵਤੋਜ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੰਤ ਸੁਖਪਾਲ, ਦੀਪ ਇੰਦਰ, ਰਣਧੀਰ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਕਵਿੰਦਰ ਚਾਂਦ, ਮੁਕੇਸ਼ ਆਲਮ ਅਤੇ ਧਾਮੀ ਗਿੱਲ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਗਸਲਾਂ ਤੇ ਨਜ਼ਮਾਂ ਸੇਰਵੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਛਾਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਮਾਨਸਾ, ਮੁਹੀਦ ਸੰਪੂ, ਜਗਦੀਪ ਸਿੱਧੂ, ਪਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਮਾਟੀ, ਕਵਿੰਦਰ ਚਾਂਦ, ਉਕਾਰਪ੍ਰੀਤ, ਮੁਹੀਦ ਸੰਪੂ ਆਦਿ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੇ ਗੁੱਟਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। 'ਆ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀਏ' ਤਹਿਤ ਸਮਰੱਥ ਕਥਾਕਾਰ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੁਲਾਇਮ ਮੁਲਾਇਮ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਮੁਲਾਇਮ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਜਤਿੰਦਰ ਹੱਸ ਨੇ। 'ਕਹਾਣੀ ਕਹਿਣੀ ਹੈ' ਤਹਿਤ - ਰੰਗ ਸਮੁੰਦਰ (ਦਰਸ਼ਨ ਜੰਗ), ਧਰਤੀ ਘੁੰਮਦੀ ਕਿ ਖੜ੍ਹੀ (ਨਿਰੰਜਣ ਬੇਰਾ), ਵਿਊਨਰਲ ਪੇਂ (ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲਹਾਰੀ), ਬੁੱਢੀ ਤਾਰੀ ਸੰਸ (ਮੁਨਸ਼ੀ ਪੁੰਮ ਚੰਦ), ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਖੰਡ (ਅਚਲਾ ਬੋਲਾ), ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਮੌਜੂਦ ਹੋ? (ਡਾ. ਲਖਵਿੰਦਰ ਵਿਰਕ) ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਛੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। 'ਲੇਖਧਾਰਾ' ਵਿੱਚ ਜਗਦੀਵ ਜੱਧਾ ਨੇ 'ਗਲਬ ਦੇ ਇਸ਼ਕ', ਅੰਬਰੀਸ਼ ਨੇ 'ਡੋਭ ਇੰਚ ਉਪਰ', ਜਗਦੀਪ ਸਿੱਧੂ ਨੇ 'ਫੁਲਾਂ ਨਾਲ ਚੋਟਿਆ ਗਲਾ', ਬਲਵਿੰਦਰ ਗੋਵਾਲ ਨੇ 'ਇਕ ਵਰਤਾਰਾ, ਦੋ ਪੜ੍ਹਤਾਂ', ਡਾ. ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਚੌਠਾ 'ਰੋਗ ਦੀ ਰੂਹ', ਗੁਰਮੀਤ ਕਵਿਅਾਲੀ ਨੇ 'ਭੋਲੇ ਪੰਡੀ ਦੇ ਸਿਰ ਤਾਜ', ਡਾ. ਗੁਰਦੀਪ 'ਤੂੰ ਜੀਤੋ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋਗੀ', ਕੰਵਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ 'ਕਾਛਕਦੀ ਸੰਸਾਰ' ਤੇ ਪੰਡੀ ਝਾੜ, ਜੋਗੇ ਗੋਲ ਨੇ 'ਇਕ ਜਰਨੈਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ', ਜਸਵੀਰ ਰਾਣਾ ਨੇ 'ਮੈਂ ਪੁਦ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ' ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੇਖ ਛਪੇ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ। 'ਉੜਾ' ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਮਾਸਿਕ ਛਪੇਗਾ ਜਾਂ ਤ੍ਰੈਮਾਸਿਕ ਜਾਂ ਫਿਰ... ਇਸ ਦਾ ਚਿੱਠੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ। ਗਸਾਲਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਠਾਠਕ 82839-49757 ਉੱਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਵਾਂ ਗਸਾਲਾ ਹੈ 'ਸੋ' ਜੀ ਆਇਆ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਤਾਂ ਬਣਦਾ ਹੈ।



ਇੰਜ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ

ਹਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਾਮਕਰਨ ਪਿੱਛੇ ਮੌਜੂਦ ਗੱਠਣ ਵਾਲੇ ਆਗੂ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਾਇਕ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ, ਉੱਘੀ ਸਰਗਰਮੀ ਜਾਂ ਸੰਘਰਸ਼, ਪਿੰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪੁਰੁਸ਼ਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸਿਭਤ, ਕੁਦਰਤੀ ਪਛਾਣ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ, ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਹੋਲ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਰਹੀਕੀ ਤੇ ਚਿਰ ਸਬਾਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕ੍ਰਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ/ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿੰਡ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੂੰ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਪਰਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਵਾਲਾ, ਕੋਈ ਸੂਰਮਾ, ਕੁਨਥ-ਕਬੀਲੇ ਦਾ ਉੱਘਾ ਆਗੂ ਜਾਂ ਕੁਟਨੀਤਿਕ ਬੰਦਾ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੁਨਬਾ ਦੀ ਵਾਸਾ ਅਕਸਰ ਸੀ। ਸਿਭਤੀ ਸਥਾਪਨਾ ਉਪਰੰਤ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਂਹਿ ਦੀ ਸਮਕਾਲ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂਅ ਪੱਕ-ਪਕਾਅ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹਾਂ, ਮਗਰੋਂ ਢੋਰ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਈ ਉੱਘਿਆਂ ਵਸੋਬਾ ਜਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਨਾਂਅ ਯਾੜਵੀਆਂ ਜਾਂ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਂਅ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਨਾਂਅ ਇੰਨੇ ਪੀਠੇ, ਗੁੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਲੋਕ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਉੱਚਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਲੱਖ ਚਾਹੁਣ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ, ਕਦਾਚਿਤ ਮੋਸਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸਪਤ ਸਿੰਧੂ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੱਭਿਆਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੁਨਬਿਆਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਸੀ/ਹੈ। ਬੋਝੀਆਂ ਉੱਘਿਆਂ ਹਸਤੀਆਂ, ਕਬੀਲੇ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਤਾਵਾਂ ਇੱਥੇ ਵਿਕਸਿਤ ਅਤੇ ਚਰਿ-ਚੇਰੀ ਹੋਈਆਂ। 'ਕੁਦਰਤੀ', ਜਲਗਾਠ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇੱਥੋਂ ਕਈ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਵਸੋਬਾ ਉੱਚਰ-ਪੁੱਜਣ ਜਾਂ ਬੋਧ ਕਰ ਗਈਆਂ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਬੋਧਾਂ ਉੱਤੇ ਵੱਸੇ ਫਿਰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋ ਗਈ। ਜਿਵੇਂ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦਾ 'ਬਖ਼ਯੋ' ਪਿੰਡ ਸਤਲੁਜ ਨੇ ਨਿਗਲ ਕੇ ਦਰਿਆ-ਬੁਰਦ (ਬੋਧ) ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇਸੇ ਬੋਧ, ਜੋ ਬਾਅਦ 'ਚ ਜਲ ਵਹਿਣ ਨੇ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਦੋ ਦੋਹਾਂ ਟੋਟਿਆਂ ਉੱਤੇ ਉਸੇ ਨਾਮਕਰਨ ਨਾਲ ਦੋ ਪਿੰਡ ਵੱਸੇ: 'ਬਰਯੋ ਉਤਾਰ' (ਸਤਲੁਜ ਦੀ ਉੱਪਰਲੀ ਬਾਹੀ) ਅਤੇ 'ਬਰਯੋ ਹਿਠਾੜ' (ਸਤਲੁਜ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਬਾਹੀ)। ਇਵੇਂ ਹੀ ਆਪਸੀ ਵੈਣ ਨਾਲ ਸੌਂਤ ਟੋਟਿਆਂ (ਬੋਧ) ਵਿੱਚ ਤਬਾਹ, ਤਰਸੀਮ ਹੋਈ ਰਾਜਾ ਕੁੰਗ ਦੀ ਦੁਗਾਲ ਨਗਰੀ ਸਮਾਂ ਪਾ ਉੱਚਰਾਂ ਖੰਡਰਤਾਂ ਉੱਤੇ 'ਦੁਗਾਲ' ਨਾਂਅ ਵੱਸੀ। ਇਸ ਦੁਗਾਲ-ਨਗਰੀ ਸੀ। ਭਾਦੋਸ਼ੀ (ਪਟਿਆਲਾ) ਰਾਜਾ ਭਦਰਸੇਨ ਦੀ 'ਵਿਹਾਰ ਨਗਰੀ' ਦੇ ਬੋਧ ਉੱਤੇ ਵਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਪਟਿਆਲਾ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ 'ਦੰਦਰਾਕਾ ਚੋੜਸਾ' ਨਾਮੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਚੋੜਸਾ ਗੋਤਰੀਆਂ ਨੇ ਰਾਜਾ ਦਰਸੇਨ ਦੀ ਬੋਧ ਹੋਈ ਦਦੇਰ ਨਗਰੀ 'ਤੇ ਮੁੜ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਜਲੰਧਰ ਦਾ 'ਮੋਂ ਸਾਹਿਬ' ਮੰਮਲਾ

ਭਲਵਾਨਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ 'ਮੱਲਾਂ ਵਾਲੀ' (ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ)। ਇਵੇਂ ਹੀ 'ਨਿੱਜਰ' ਗੋਤਰੀਆਂ ਦਾ 'ਨਿੱਜਰ' ਅਤੇ 'ਪੰਡਰੀ ਨਿੱਜਰ' ਅਤੇ 'ਜੱਜਲਿਆਂ' ਦਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਪਿੰਡ 'ਐੱਜਲਾ'।

ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਸਣ, ਉਗਮਣ ਜਾਂ ਸੁ-ਪੁੱਸਿਓ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਸੁਰਮਿਆਂ, ਨੇਕ ਪੁਰਖਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਜਾਂ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹੱਥ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹਨ: ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ 'ਰਮਦਾਸ' ਨਗਰ ਦਾ ਨਾਂਅ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਦੇ ਨਾਂਅ ਅਤੇ ਮਾਨਸਾ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੀ 'ਗੋਇੰਦਵਾਲ' ਗੁਰੂ ਗੋਇੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂਅ ਵਸੀ ਹੋਈ ਹੈ। 'ਨਬਾਣਾ' (ਬਠਿੰਡਾ) ਨਗਰ ਦਾ ਨਾਂਅ ਉਥੇ ਦੇ ਉੱਘੇ 'ਨਾਥਾਂ ਦਾ ਡੋਰਾ' ਕਾਰਨ: ਪਹਿਲਾਂ 'ਨਾਥ ਦੁਆਰਾ', ਫਿਰ 'ਨਾਥ ਵਾਲਾ' ਅਤੇ ਮਗਰੋਂ 'ਨਬਾਣਾ'। ਇਵੇਂ ਹੀ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡ 'ਸ਼ਾਹ ਅਬੂ ਬੁੱਕਰ' ਦਾ ਨਾਂਅ ਉਥੇ ਦੇ ਇੱਕ ਨਾਮਕਰ ਫਕੀਰ 'ਅਬੂ ਬੁੱਕਰ' ਦੇ ਨਾਂਅ ਵਜੋਂ ਪੱਕ-ਪਕਾਅ ਗਿਆ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਉੱਘੇ ਹਸਨੀਲੀ 'ਗੋਇੰਦ ਖੌਤਰੀ' ਦੇ ਨਾਂਅ ਵਸਾਈ ਨਗਰੀ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ 'ਗੋਇੰਦਵਾਲ' ਵਜੋਂ ਉੱਘੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ 'ਸ੍ਰੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦਵਾਲ' ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮਕਰਨ ਵਜੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ/ਹੈ।

ਲੜਾਕੂ ਦਸਤਿਆਂ, ਫੌਜੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ, ਜੰਗ-ਯੁੱਧਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ/ਮਲਤਰਾਂ ਬਦਲਣ ਕਈ ਕਈ ਬਾਬਾਂ/ਵਸੇਬਾਂ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ ਹੋਇਆ : ਅਕਬਰ ਦੇ ਇੱਕ ਆਗਲਾ ਸਿਪਾਹਸਲਾਰ 'ਬੋਰਮ ਖਾਨ' ਨੇ 'ਬਹਿਰਾਮਪੁਰ' (ਗੁਦਰਾਸਪੁਰ) ਵਸਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਰਨੈਲ 'ਅਬਦੁੱਲ ਭੋਡੀ' ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂਅ ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਇੱਕ ਪਿੰਡ 'ਸੁਲੇਮਾਨ ਸਿਕੋਰ' ਪੁਰਚੱਲੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਬੋਵਾ 'ਨੂਰ ਜਹਾਂ' ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਨੂਰ ਮਹਿਲ' ਵੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਮੋਗਲੀ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਦੋ ਉੱਘੇ ਪਿੰਡ 'ਖਿਜਰਾਬਾਦ' ਖਿਜਰੀ ਕਾਲ ਦੇ ਧੜਵੈਲ ਯੋਧੇ 'ਖਿਜਰ ਖਾਂ' ਦੇ ਨਾਂਅ ਹਨ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਿੰਡ 'ਮਹਿੰਦੀਆਂ' ਜਰਨੈਲ ਮਹਿੰਦੀ ਖਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਵਿਗਸਿਆ

ਸੀ।

ਇਹੀ ਨਹੀਂ: ਜਦੋਂ ਪਠਾਣਾਂ ਨੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਬੈਜੂ ਬਾਵਾ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਨਗਰ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਪਾ ਉਹਨਾਂ ਜੰਗੀ ਪਿਕਣਾਂ 'ਤੇ ਵਸੇ ਪਿੰਡਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੁਸਿਆਰਪੁਰ ਦੀਆਂ 22 ਬਸੀਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਦਾ ਨਾਂਅ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਜੰਗੀ ਯੋਧਿਆਂ ਨਾਂਅ ਵੱਸਣ ਲੱਗਾ: ਬਸੀ ਵਜੀਦ, ਬਸੀ ਖਵਾਜ਼ੂ, ਬਸੀ ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਤੇ ਅਲੀ ਦੀ ਬਸੀ ਆਦਿ। ਹਾਂ: ਕੁੱਝ ਇੱਕ ਪਠਾਣ ਯੋਧਿਆਂ ਨੇ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਕਿਲ੍ਹੇ (ਗੜ੍ਹੀਆਂ) ਵੀ ਉਸਾਰੇ ਸਨ, ਉਥੇ ਦੀ ਵਸੋਬਾ ਦਾ ਨਾਂਅ ਉਸ ਨਾਂਅ ਹੋਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਪਿੰਡ 'ਕਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ੇਰ ਖਾਂ', ਜਦਕਿ ਅਲੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਜਾਂ ਲੋਕ ਹਿੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀਆਂ ਕੁੱਝ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਥਾਨਾਂ ਗਿਰਦ ਵਸੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਨਾਂਅ ਉਹਨਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂਮੀ ਹੀ ਪੁਰਚੱਲੇ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਪਿੰਡ 'ਸਰਾਂ ਅਮਨਾਤ ਖਾਂ', 'ਸਰਾਂ ਜਦਾਂਗੀਰ' ਅਤੇ 'ਨਾਂਗੇ ਸਾਥ ਦੀ ਸਰਾਂ' ਤੇ ਵਸਿਆ ਪਿੰਡ: 'ਸਰਾਏ ਨਾਗਾ'।

ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਕੁੱਝ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਮਲ-ਡੰਗਰ ਜਾਂ ਢੋਰਾ-ਪੁਸ਼ਾ ਜਾਂ ਪੱਧਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂਹਿ ਵੀ ਪੁਰਚੱਲਣ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਵੇਂ ਮੋਗਾਂਵਾਲੀ, ਸੰਧਾਂਵਾਲੀ, ਕੁੱਤਿਆਂਵਾਲੀ, ਝੋਟਿਆਂ ਜਾਂ ਗਧਿਆਂ ਵਾਲੀ, ਪਰ ਦਰੱਖਤਾਂ ਜਾਂ ਜੰਗਲ-ਬੋਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਬੱਝੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਸੀ : 'ਪਲਾਹ' ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ ਜੰਮ-ਘਟ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਮੌਜੂਦੀ ਗੱਲੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਹੋ ਸੰਗਰਹੂ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਉਸ ਖੇਡੇ ਦਾ, ਪਿਲਾਂ ਤੇ ਨਾਮਕਰਨ ਵਜੋਂ ਵਸਿਆ ਨਾਂਅ ਪਿੰਡ 'ਪਲਾਸ਼ੇਰ'। ਕਦੇ ਬੋਟੇ ਦੇ ਝੁੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਹੁਸਿਆਰਪੁਰ ਦਾ ਪਿੰਡ 'ਬਰੋਟੀ' ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਇੱਕ ਬੋਝ (ਲਾਘੂ ਪਿੰਡ) 'ਚ ਵਸੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂਅ ਉਗਮਿਆ : 'ਬੋਝ ਖੁਰਦੇ' ਜੋ 'ਜੰਭ' ਦੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਤੋਂ 'ਜੰਭਵਾਲਾ' ਜਾਂ 'ਜੰਭਠਾਲਾ' ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਵਾਲੇ ਪੁਰਾਤਨ ਪਿੰਡ 'ਖੁਆਸਪੁਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਹੁਸਿਆਰਪੁਰ ਨੇ ਚੁਰੋਰਿਓਂ ਜੰਭ ਮਾਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ 'ਪਿਪਲਾਂਵਾਲਾ' ਵਜੋਂ ਪੀਠਾ ਪੁਕਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼/ਮਾਲ ਕਿਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅੱਜ ਵੀ 'ਖੁਆਸਪੁਰ' ਵਜੋਂ ਹੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਹੁਣ ਬੁਛਾਂ-ਹਰਿਆਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਜੱਦੀ-ਪੁਸ਼ਤੀ ਪਿੰਡ 'ਬੋਝੋਲੀ', ਹੁਸਿਆਰਪੁਰ, ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ 'ਬਟਵੈਲੀ' ਵਜੋਂ ਤਾਮੀਰ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਮੱਥਾ. 94634-39075

ਸਰਬਜੀਤ ਸੋਲ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਦਿ ਬਲੀਡਿੰਗ ਵੈਮੈਨ' 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਲੁਧਿਆਣਾ : ਚਿੰਤਨਸ਼ੀਲ ਸਾਹਿਤਧਾਰਾ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਸੋਲ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਪੁਸਤਕ 'ਦਿ ਬਲੀਡਿੰਗ ਵੈਮੈਨ' 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਡਾ.



ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਸਲਾ ਕੇਵਲ ਅੰਡਰਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਹੱਲ ਦੇਣੇ ਲੱਭਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਚੋੜਨਣਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਭਾਸ਼ਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਕਾਡਮੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਪਾਲ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਸਤਕ ਕੁਝੀਆਂ ਤੇ ਮੁੱਠਿਆਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਡਾ. ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਸੋਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਮੇਰੇ ਅਨੁਭਵਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਅੰਡਰ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਵਖਿਆਣ ਹੈ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਆਰੰਭ 'ਚ ਮੰਚ ਦੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੁਰਿਦਰ ਦੀਪ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਵਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੁਣ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੋਲ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਅੰਡਰ ਜਾਤ, ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਗੁੰਝਲਾਂ ਨੂੰ ਚੋੜਨਣਾ ਨਾਲ ਕਲਮਬੱਥ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਡਰ ਵਰਗ ਪ੍ਰਤੀ ਵੱਡਾ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਚਾਰਚਰ ਵੱਲੋਂ ਕੌਰ ਨੇ ਮੰਚ

ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੁਰਵਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੱਚ ਨਾਲ ਮਾਣ-ਮੰਤੋਲੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਡਮ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਭੋਮਰਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂਕੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਇਸ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਲਈ ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਡਾ. ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗੋਵਾਲ ਨੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਅੰਡਰ ਬਾਰੇ ਉਠਾਏ ਮਸਲਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਮੱਠਣ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਸੋਲ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਨੁਕਤਿਆਂ ਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਚਿੰਤਨਸ਼ੀਲ ਸਾਹਿਤਧਾਰਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮੈਡਮ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਭੋਮਰਾ ਨੇ ਸੋਲ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੋਲ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਜੋਚ ਦੀ ਪਾਰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੱਠੇ ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ ਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤੇਆਂ ਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਿਹੁ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਤਾਬ ਤੇ ਦੁਹਰਾਉਣ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਤੇ ਬੱਠਿਆਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੰਤ ਡਾ. ਅਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਕਾਕੜਾ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਪੇਪਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜਦੀਪ ਤੂਰ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਪੜ੍ਹੇ

ਗੁਰਨਾਮ ਵਿੱਲੋਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਗਜ਼ਲਾਂ ਤੇ ਇਕ ਗੀਤ



ਓਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਸ ਘਰ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਉਸ ਘਰ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਬਹਿਣਾ ਸੀ ਜੁਲਾਨੇ 'ਤੇ ਬਹਿਣਾ, ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਵਾਂ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਸ ਥਾਂ ਜਾ ਕੇ ਦਿਲ ਦਾ ਮੋਰ ਨਾ ਪੈਲਾਂ ਪਾਵੇ, ਉਸ ਥਾਂ ਜਾ ਕੇ ਦਿਲ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਸ ਬਾਗ ਵਿਚ ਫੁੱਲ ਬੀਜਿਆ ਕੱਢੇ ਉਗਦੇ, ਗੁਲਮੋਹਰ ਦਾ ਬੂਟਾ ਉਸ ਵਿਚ ਲਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਖੇ ਡੋਲੀ ਦੀ ਪੱਤ ਖੁਦ ਲੁੱਟ ਲੈਂਦੇ, ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਦਰਿਆ ਸੀ ਵਗਦਾ, ਉਸ ਰਹਿਬਰ ਨੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸਬਕ ਪੜ੍ਹਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੱਚੀਆਂ ਕਲੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅੱਗ ਦੀ ਵਰਖਾ ਹੋਈ, ਕਹਿਰ ਬੱਦਲ ਦਾ ਸੀ ਇਹ ਰੱਬ ਦਾ ਭਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(2) ਹਾੜੇ ਕੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਆਇਆ ਨਾ। ਸੱਚ ਦਿਲ ਤੋਂ ਚਾਹਿਆ ਪਰ ਉਹ ਆਇਆ ਨਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਭਲਾ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰਦੇ, ਰੱਤ ਦਾ ਅਰਘ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਆਇਆ ਨਾ। ਕੀਤਾ ਅਸੀਂ ਨਿਛਾਵਰ ਉਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ, ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਆਇਆ ਨਾ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦਿਲ ਨੂੰ, ਹਰ ਸਾਹ ਨਾਲ ਧਿਆਇਆ ਪਰ ਉਹ ਆਇਆ ਨਾ। ਐਸਾ ਪੰਥਰ ਸੱਜਣ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਮੰਨਤਾ ਮੰਨ ਨਹਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਆਇਆ ਨਾ। ਸਾਗਰ ਦੇ ਵਿਚ ਠਿੱਲੂਦੇ, ਪਰਬਤ ਚੜ੍ਹਦੇ ਰਹੇ, ਹਰ ਹੀਲਾ ਅਜ਼ਮਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਆਇਆ ਨਾ। ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਸੁਗੰਧਾਂ ਵਾਲੀ ਮਹਿਫਲ ਵਿਚ, ਨਚਦਾ, ਗਾਉਂਦਾ ਆਇਆ, ਪਰ ਉਹ ਆਇਆ ਨਾ!

ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਸੰਸਾਰ

ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਮਨ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਰਹੱਸਮਈ ਚੋਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਉਹ ਯਾਦਾਂ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਜਜ਼ਬਾਤ ਲੁਕਾ ਕੇ

ਡਾ. ਪਰਦੀਪ ਨਾਂਗਲੂ

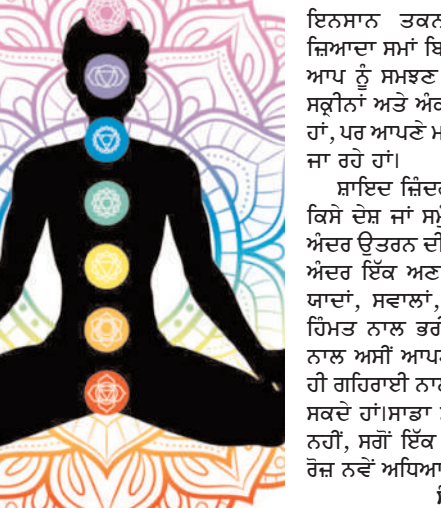
ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁਪਨੇ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਚੁੱਪਚਾਪ ਸਾਡੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ, ਹਰ ਭਰ ਅਤੇ ਹਰ ਉਮੀਦ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਛੱਡ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੰਸਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਦਿਮਾਗ ਸਿਰਫ਼ ਤਰਕਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ-ਜਾਗਦਾ ਸੰਸਾਰ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਇੱਕ ਭੀੜ-ਭਾੜ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਂਗ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਰ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਂਤ ਜੰਗਲ ਵਾਂਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕੋ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਮਨ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਫ਼ਾਨਾਂ, ਇਕੱਲੇਪਨ ਦੀਆਂ ਘਾਟੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਬਦਲਾਅ ਮਨੁੱਖੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਕੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਕੀ।

ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਦਿਮਾਗ ਹਰ ਅਨੁਭਵ ਨਾਲ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਗੱਲਬਾਤ, ਹਰ ਨਾਕਾਮੀ, ਹਰ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਹਰ ਦਰਦ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਨਵੇਂ ਰਸਤੇ ਖੋਲ੍ਹ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨਸਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ

ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸੰਬੰਧ, ਹਮਦਰਦੀ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਚਿੰਤਨ ਨਾਲ ਵੀ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦਰਦ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸਿੱਖਿਆ ਛੱਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਜ਼ਖਮ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੋਚਣ ਦਾ ਢੰਗ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਤਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਚਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਕਲਾ, ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਵਿੱਚ। ਸਮਾਜ ਕਈ ਵਾਰ ਸੋਚਾਂ ਨੂੰ ਸਧਾਰਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀਆਂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਮੁਹਾਨਾ ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਬਦਲਾਅ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ



ਸੰਪਰਕ : +12792453149

ਸਫ਼ਾ 3 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਵਿਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਿਪਰ ਜੈ ਰੂਪ ਨੂੰ ਵੀ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪੰਨੇ ਨੂੰ ਵੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਜੀਵਨਾਂ, ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਗਾਠੀ ਨਾਲ ਵਾਹ ਪੈਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਨੀਤ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਚਲੇ ਡਰਕ ਦੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੌਸ਼ਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਅਧੂਰੀ ਰਹਿ ਗਈ ਤੰਨਾ, ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਆਖਦਾ ਹੈ, '1961 ਵਿਚ ਮੈਂ ਖੇਡ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪੰਜਾਬ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਕੌਸ਼ਿਲ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਗਾਠੀ ਸਟੇਡੀਅਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤੇ ਕੋਈ ਸਥਾ ਗੰਦੀ ਸਿਆਸਤ ਬਹੁਤ ਚਲਦੀ ਹੈ।' ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਿਪਰ ਜੈ ਰੂਪ ਦਾ ਅਜੋਕੀ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, 'ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਵੀ ਬੰਦ ਜਾਂ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਵੀ ਬੁਰਾ ਹੈ। ਬਾਰੀ ਪ੍ਰੋਕਟੀਕਲਾਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਬੱਚੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦੇ ਕਾਬਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਧੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।'

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪੰਨੇ ਵੀ ਅਜੋਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਫੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਹੋਏ ਕੇਂਦਰ ਆਖਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਹੀ ਝਾੜ ਨਹੀਂ ਪਵਾਉਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਸੰਪਤੀ ਡਿਗਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਜਿਹਾਦ ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦਾ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁਸ਼ਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਠ ਦੇ ਘੋੜੇ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਕਿਤੇ ਪਾਸੇ ਪਿਆ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਤਨਾਮ ਵਾਅ ਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਇਹ

ਸੂਖਮ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ...

ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਚਨਾਕਾਰ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਿਰਜਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਥੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੌਸ਼ਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਚਨਾਕਾਰ ਐਥਲੀਟ, ਵਿਗਿਆਨੀ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਕ ਖਣਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਤਨਾਮ ਵਾਅ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪਦਾਰਥਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਤਕ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜਿਸ ਮੁਕਾਮ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨਿਕਸ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਪੁਣਾ-ਫ਼ਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਣਾ-ਫ਼ਾਣ ਜਿੱਥੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਸਿਦਕ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਜਮਾਈ ਖੜੇ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਿਸਤਮ ਨਾਲ ਦਸਤਪੰਜਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਕਤ ਸੰਪਾਦਕ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰੇਡੀਓ ਟੀ.ਵੀ. ਸੰਚਾਲਕ ਸਰਕਾਰੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਚਾਪਲੂਸੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਇਸ

ਮਿੱਤਰ ਪਾਸੋਂ ਬਾਜ਼ੀ ਹਰ ਕੇ, ਜਿੱਤ ਗਿਆਂ ਤੂੰ ਜਾ ਹੁਣ, ਜਿੱਤੀ ਬਾਜ਼ੀ ਹਰ ਕੇ ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਅੱਗ ਮਚੀ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਭਸਮ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਕੱਖਾਂ 'ਤੇ ਚੰਗਿਆਜ਼ੀ ਧਰ ਕੇ ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਵਰੁਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਬਲਦੇ ਖੇਤਾਂ 'ਤੇ ਵਰੁ, ਬੱਦਲਾਂ! ਸਾਗਰ ਉੱਤੇ ਵਰੁ ਕੇ ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਸੂਰਜ ਹੋ ਤੂੰ, ਤੇਰੀ ਸ਼ਾਨ ਹੈ ਅੰਬਰ ਉੱਤੇ, ਤੂੰ ਡੂੰਘੀ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਡਰ ਕੇ ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਪਰਲੋ ਕੰਢੇ ਨਿਰੀ ਜਲਾਲਤ ਪੁੱਲੇ ਪੈਣੀ, ਪੁੱਲ ਜਾ! ਕਾਲੀ ਝੀਲ ਨੂੰ ਤਰ ਕੇ ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ

ਗੀਤ

ਆ ਰਲ-ਮਿਲ ਕਰੀਏ ਉਹ ਬਾਤ ਹਾਣੀਆਂ! ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁੱਕ ਜਾਵੇ ਕਾਲੀ ਰਾਤ ਹਾਣੀਆਂ। ਆ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਚਿਰਾਗ ਬੀਜੀਏ, ਸੂਹੇ-ਸੂਹੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲਾ ਇਕ ਬਾਗ ਬੀਜੀਏ, ਖਿੜੇ ਜੱਗ ਉੱਤੇ ਸੁੱਭ ਪਰਕਾਤ ਹਾਣੀਆਂ। ਆ ਰਲ-ਮਿਲ

ਲੱਗ ਰੁੱਖਾਂ ਗਲ ਰੋਣ ਜਾਰਜਾਰ ਟਹਿਣੀਆਂ, ਅੱਜਾਂ ਦੁੱਖ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਸਿਰੋਂ ਕਦੋਂ ਲਹਿਣੀਆਂ? ਕਰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਦੇਈਏ ਬਰਸਾਤ ਹਾਣੀਆਂ। ਆ ਰਲ-ਮਿਲ

ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਵਿਚ ਹਰੇ-ਭਰੇ ਰੁੱਖ ਲਾਉਣ ਲਈ, ਸੁੱਕੇ ਪਿੰਜਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿੰਦ-ਜਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਕਿਉਂ ਕਰੀਏ ਨਾ ਅੱਜ ਜ਼ੁਹੂਆਤ ਹਾਣੀਆਂ। ਆ ਰਲ-ਮਿਲ

ਅਸੀਂ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਮੱਚੇ ਉੱਤੇ ਚੁੱਕ ਤੁਰਾਂਗੇ, ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਬਾਘ ਤੋਂ ਨਾ ਲੁਕ ਬਗ ਤੁਰਾਂਗੇ, ਨਾਲ ਤੁਰੂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਬਰਾਤ ਹਾਣੀਆਂ। ਆ ਰਲ-ਮਿਲ

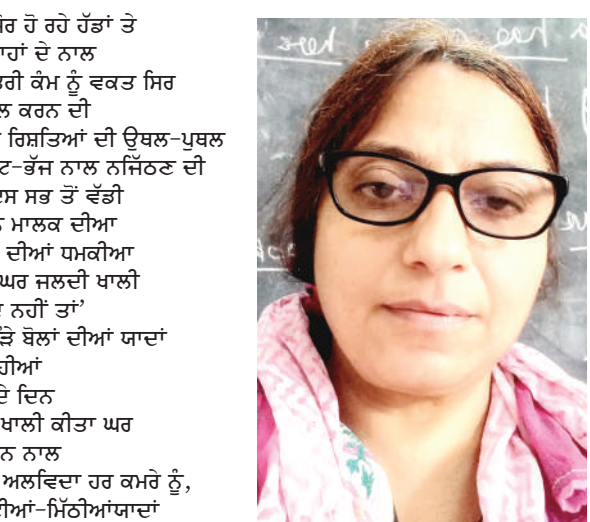
ਕਿਸੇ ਗੋਬੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਆਉਣਾ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੇ ਬੂਹੇ ਉੱਤੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦਾ ਤੇਲ ਚੋਟਾ ਨਹੀਂ, ਹੱਥ ਬੰਦੇ ਦੇ ਕਰਨ ਕਰਮਾਤ ਹਾਣੀਆਂ।

ਆ ਰਲ-ਮਿਲ ਕਰੀਏ ਉਹ ਬਾਤ ਹਾਣੀਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁੱਕ ਜਾਵੇ ਕਾਲੀ ਰਾਤ ਹਾਣੀਆਂ।

ਡਾ. ਕੰਚਨ ਮਹਿਤਾ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ

ਕੀ ਬਣੂ ਤੇਰਾ ?

ਚਾਰ ਪਾਸੇ ਸੁੰਨ ਪਸਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ ਰੋਟੀ ਕੱਪੜਾ, ਮਕਾਨ, ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਕੁਝ ਨਾਅ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਮਨ ਵਿੱਚ ਅਜੀਬ ਬੋਢੇਨੀ ਦੀ ਪੀੜ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਨ ਭਰ ਬਲਦ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਢੋਆ ਕੇ ਬਿਟ-ਬਿਟ ਤਕਦੀ ਸੁੰਨੀ ਸੋਜ਼, ਘੜੀ ਦੀ ਟਿਕ-ਟਿਕ, ਬਾਰ-ਬਾਰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਉਠਦੀ ਫਿਕਰੀ ਦੀ ਟਿਕ-ਟਿਕ ਕੀ ਬਣੂ ਤੇਰਾ ਨੋ ਬੱਕੋ ਹੋਏ ਨੈਣਾਂ ਤੇ ਨੀਂਦ ਦੂਰ ਕਰੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਕੱਲੀ ਜਾਨ, ਏਨੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰਕੇ ਕਮਾਈ ਤੇ ਜਾਨੋਂ ਸੰਭਾਲੀ ਹੋਈ ਪੁੰਜੀ ਦਾ ਕੱਣ ਹੈ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਇਸ ਸੋਚ ਨੇ ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਖੇੜਾ ਅਤੇ ਦੇਹ ਵਿਚੋਂ ਤਾਕਤ ਮਨਵੀ ਕਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਪਰ ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਿਥੇ ਜਾਣਾ, ਦਿਲੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੋਕਾ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਬੂਹਾ ਇਤਜ਼ਾਰ ਕਰੇ ਤੇਰਾ? ਕੀ ਬਣੂ ਤੇਰਾ? ਕੀ ਬਣੂ ਤੇਰਾ?



ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਰਹੇ ਹੱਡਾਂ ਤੇ ਨਿਗਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਫਤਰੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਕਤ ਸਿਰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਦੁਸਰੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਉਬਲ-ਪੁਬਲ ਤੋਂ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਤੇ ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੀਆਂ ਨਿੱਤ ਦੀਆਂ ਧਾਰਕੀਆਂ 'ਮੇਰਾ ਘਰ ਜਲਦੀ ਖਾਲੀ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ' ਦੇ ਕੱਢੇ ਬੋਲਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਖਾਲੀ ਕੀਤਾ ਘਰ ਭਰੇ ਮਨ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਅਲਵਿਦਾ ਹਰ ਕਮਰੇ ਨੂੰ, ਤੇ ਖੱਟੀਆਂ-ਮਿੱਠੀਆਂਯਾਦਾਂ ਮਨ ਦੀ ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਚਾਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਚਾਬੀਆਂ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸਮਝਾਏ ਆਪਣੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਮਨ ਨੂੰ ਕਿ ਤੂੰ ਬਸ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸੀ ਇਸ ਘਰ ਵਿੱਚ...

ਫਿਰ ਤੂੰ ਹੀ ਦੱਸ

ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਬੋਗਾਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬੋਗਾਨੇ ਪੱਥਰ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਕੁਝ ਬੋਗਾਨੇ ਬੋਗਾਨੇ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਪਣੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ... ਤੇ ਫਿਰ ਤੂੰ ਹੀ ਦੱਸ ਕੱਣ ਆਪਣੇ ਤੇ ਕੱਣ ਬੋਗਾਨੇ ਕੁਝ ਅਧੀਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਪਾ ਕੇ ਵੀ ਬੱਸ ਹਾਏ-ਹਾਏ ਕਰਦੇ ਤੁਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕੁਝ ਫਕੀਰ, ਫਕੀਰੀ 'ਚ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਗਮਾਂ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਪਾ ਕੇ ਕਈ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਰਾਜ ਕਰਕੇ ਹੱਸਦੇ-ਹੱਸਦੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਏ ਫਿਰ ਤੂੰ ਹੀ ਦੱਸ ਕੱਣ ਅਧੀਰੇ ਤੇ ਕੱਣ ਫਕੀਰ ਕੁਝ ਵੈਰੀ ਵੈਰ ਵੀ ਵਫਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾ ਕੇ ਵਫਾਦਾਰੀ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਕੁਝ ਮਿੱਤਰ, ਮਿੱਤਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਕੇ ਨਾਲ ਛੱਲ-ਛਲਾਵੇ, ਦਗਾ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਫਿਰ ਤੂੰ ਹੀ ਦੱਸ ਵੈਰੀ ਕੱਣ 'ਤੇ ਮਿੱਤਰ ਕੱਣ

ਅੱਜ ਹੈ ਵਰੁ ਦਾ ਆਖਰੀ ਦਿਨ

ਸੋਚਾਂ ਬੈਠੀ ਇਕੱਲੀ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਦੁਨੀਆ ਮਨਾ ਰਹੀ ਜਸ਼ਨ ਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚਾਂ ਬੈਠੀ ਮੈਂ ਕੀ ਪਾਇਆ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਸਾਰਾ ਖੱਗਿਆ 2025 ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਹਰ ਮਨੀਨਾ ਢੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ

ਸਰਵੇਲੈਂਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਸੀਟੀ ਹੁਣੇ ਬੰਦ ਕਰੋ

ਜੋ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕੀਟ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ-ਅਨੁਵਾਦ) ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸੋਚਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜੈਨੀ ਕਵਾਨ

ਅਨੁ : ਸੁਖਵੰਤ ਹੁੰਦਲ

ਬਦਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੌਣ ਖੀਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਕੇ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਜੇ ਸੈਲੈਂਡ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਨੰਬਰ ਕਲਾਉਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਤੁਹਾਡੇ ਡੇਟਾ ਪੁੰਛਾਈਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਧਾਰਤ ਫੈਸਲੇ (ਇਨਫੋਰਮਡ ਡਿਸੀਜ਼ਨ) ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ। ਮਾਰਕੀਟ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਭਰੋਸਾ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੰਪਨੀਆਂ ਪਰਵਾਰਾਂ, ਸਥਿਰ ਆਮਦਨ ਵਾਲੇ ਬਹੁਰਗਾਂ, ਪੇਂਡੂ ਜਾਂ ਘੱਟ-ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਭਾਰੀਆਂ ਚਿੰਨਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ- ਐਲਗੋਰਿਦਮ, ਜਿਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਘੱਟ ਚੋਣਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣ ਕਰੇ, ਦਾ ਸ਼ੋਭ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਕੋਈ ਮਾਰਕੀਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ-ਸਾਦੀ ਨੱਗੀ (price gouging) ਹੈ। ਜੇ ਕੋਨੋਡੀਅਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਹ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਗੇ।

ਪ੍ਰਾਈਵੇਸੀਟੀ ਵੈਬ ਕਿਨੈਟਿਉ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਮੈਨੀਟੋਬਾ ਦੀ ਐੱਨ ਡੀ ਪੀ ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮੈਨੀਟੋਬਾ ਕੋਨੋਡਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ

ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਾਇਰ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਗਰਮ ਹਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮਿਲਾਫ਼ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਰਾਹੀਂ ਤਿੱਖਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੱਲੋ-ਬੁਦਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦਿਆਂ ਪਿੱਠਿਆਂ 'ਤੇ ਝੱਲਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜ਼ੁਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਤਪਦੀ ਦੁਹਿਰ ਵਿੱਚ ਪਹਾੜਾਂ ਵਲੋਂ ਆਉਂਦੇ ਪੂਰੇ ਦੀ ਹਵਾ ਦੇ ਨੱਢੇ ਬੁੱਲੇ ਵਗਰਾ ਅਹਿਸਾਸ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਬੁਝਾਂ ਮਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣ ਦਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਵੀ ਹੈ। ਉਹ ਨਾਗ ਪੁਸ਼ਪ ਦੇ ਉਸ ਫੁੱਲ ਵਰਗਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ 36 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਹੀ ਖਿੜਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬੇਹੱਦ ਸੁਗੰਧਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਗੀਤਕਾਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਜਿੱਥੇ ਮਹਿਬੂਬ ਦੇ ਸੁਨ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਹੰਬਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਨਾਲ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਬਹੁਵਿਧਾਵੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂਆਂ/ ਰਹਿਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਹੱਕ ਸੱਚ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ/ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲਗੋ ਹੈ

ਨਿੱਬੜਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਜੁਝਦਿਆਂ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸਲੀਬਾਂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹੋਣ, ਉਹ ਬੇਖ਼ੌਫ਼ ਹੋ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਠੀ ਬਾਤ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਤੇ ਅਪਣਾ ਫ਼ਫ਼ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਪੌਣ ਤਾਂ ਕਟਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਹਾਕਮ ਦੁਆਰਾ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਕਬੂਲਦੇ ਤੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਲਈ ਬੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਸੌਣ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਅਜਿਹਾ ਜਿੰਦਾ ਦਿਲ ਸ਼ਾਇਰ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਨੂੰ ਉੱਤੇ ਡਾਹੜਾ ਮਾਣ ਕਰਦੀ ਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਜੁਗਨੂਆਂ ਕੋਲੋਂ ਤਾਰੇ ਦਿਖਾ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚਿੜਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫ਼ੈਸਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਤੋਰਦਾ ਹੈ। ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਗੀਤ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਬੜੀ ਪਾਏਦਾਰ ਗ਼ਜ਼ਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਫੁੱਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਾਰਤਕ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕ ਮਸਲਿਆਂ ਤੇ ਲਿਖੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਹਰ ਸੰਜੀਦਾ ਪਾਠਕ ਤੇ ਆਲੋਚਕ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦਿਆਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਔਦਾਸਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੜਾ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਮਨੁੱਖ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਹਰ ਸਮਾਜਕ ਯਥਾਰਥ ਨੂੰ ਹੁਬਹੂ ਰੁਖਮਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੌੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੱਚ ਕੌੜੀ ਦਵਾਈ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਰ ਭਾਵੇਂ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਿਮਾਰੀ ਹੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਤੇ ਸੱਚ ਸੁਣਨਾ ਜ਼ਾਲਮ ਤੇ ਹਾਕਮ ਨੂੰ ਠਾਕਵਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਚੁੱਕ ਵਿੱਚ ਸੁਲੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਨੇ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾੜੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਨੇ ਪਰ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜਾਂ ਦੀ ਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਸਹੀ ਸੱਚ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਬੋਝ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਨੇ। ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਕਿਸਾ ਖ਼ੂਬ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ :

ਥਾਂ ਮਿਲੀ ਮਕਤਬ ਕ ਜੋ, ਇਹ ਮਾਣ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਮਾ,
ਬੂਠ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਸੱਚ ਆਇਆਂ ਬੋਲ ਕੇ।

ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ, ਬੇਦਸ਼ਾਂ, ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਲਮ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਉਸ ਕੋਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦਾ ਹੁਨਰ ਵੀ। ਆਪਣੀ ਗ਼ਜ਼ਲਕਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਬੁਝਾਂ ਮਾਰੀ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਨਿੱਤ ਦੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ, ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗ਼ਜ਼ਲਕਾਰੀ ਚੱਕਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਰਮ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨਹੀਂ ਭਾਉਂਦਾ, ਸਹੀ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦਾ ਜਾਂ ਛੋਟਾ ਸਮਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖੋਤ ਬਖ਼ਸ਼ੇ।

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਬੇਘਰ ਹਨ ਤੇ ਨਿੱਤ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਵੀ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇੱਕ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਕੁਝ ਇਕ ਲੋਕ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੌਖਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਲੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਾਲਤੂ ਕੁੱਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਪਾਣਾ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਕਾਣੀ-ਵੰਡ ਦਾ ਉਹ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਕਾਰੀਗਰਾਂ, ਦਿਹਾੜੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਆਪਣੀ ਗ਼ਜ਼ਲਕਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਜਬੂਰ ਬੇਵੱਸ ਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲਾਚਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੂਥ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ :

ਇੱਕ ਦਿਨ ਸੁੱਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉੱਠ ਖੜਨਾ ਹੈ,
ਕੌਠੋਂ ਹੋ ਕੇ ਹੱਕਾਂ ਖ਼ਾਤਰ ਲੜਨਾ ਹੈ।

ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਰਤੀ ਭਾਵ ਹੇਠ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਸਲ ਸੱਚ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਦੱਬਿਆ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਪਰ ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਵਰਗੇ ਸਿਰੜੀ ਸ਼ੁਭਾਅ ਵਾਲੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸੱਚ ਤੇ ਖ਼ੂਨ ਨੂੰ ਖ਼ੂਨ ਆਖਣ ਵਾਲੇ ਕਲਮਕਾਰ ਅਸਲ ਸੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਲਿਖਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵਿਭਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਖ਼ੁੱਬ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਹੋਂਦਾਂ ਤੇ ਹੱਕਾਂ 'ਤੇ ਡਾਕਾ ਮਾਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਹੜੋਪਣ ਲਈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨਾਠੋਂ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਤਾਕਤਵਰ ਤੇ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਖ਼ੁੱਪ

ਲੜਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ੁੱਧਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਰਾਜੇ ਖ਼ੁੱਪ ਲੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਸੰਘਰਸ਼ / ਸਮਝੌਤੇ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਗੁਣ ਨਾਂਹ ਨਹੀਂ ਹੋ, ਪਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਣੀ ਚੌਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੌਖਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖ਼ੁੱਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜੈ ਵੀ ਖ਼ੁੱਧਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕ ਹੀ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁੱਪ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਖੇਡ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਜਿੱਤਦਾ ਨਹੀਂ, ਹਰ ਕੋਈ ਹਾਰਦਾ ਹੀ ਹਾਰਦਾ ਹੈ। ਖ਼ੁੱਧਾਂ ਬਾਰੇ ਹਰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵਿਅਕਤੀ ਡਿਕਰਮੰਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ :

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੰਤ ਆਏ ਜਿੱਤ ਕੇ ਪਰ ਬਕਸਿਆਂ ਅੰਦਰ,
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਵੇਖੀਂ ਨਤੀਜੇ ਕੀ ਨੇ ਜੰਗਾਂ ਦੇ।

ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਟੂ ਜਮਾਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਤੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਲਿਤਾੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੱਕ ਵਿਰੁਧੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਖੜਨਾ ਉਹ ਆਪਣਾ ਕਾਵਿਕ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਧਰਮ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਾਵਿਕ ਚਿੰਤਨ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬੇਹੱਦ ਸੁਖਮ ਅਤੇ ਅਹਿਮ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਪਰਿਭ੍ਰਮਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹਨਾਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਦੋ-ਚਾਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਜੀਵਨ ਸੰਵਾਰਨ ਦੀ ਜੁਗਤ ਵੀ ਸੁਝਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਨੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰ ਲਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਸਾਹ ਦਰਦਦਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਕੇ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ-ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਣਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਟੀਚਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਹਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮਿਲਾਫ਼ ਚੱਲਣ ਦਾ ਵੀ ਅਲੱਗ ਹੀ ਆਨੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਭਵ ਦੀ ਸੀਮਾ ਕੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਤਰੀਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੰਭਵ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਠਿਨਾਈਆਂ, ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਵਾਸਤਵਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਬਰਟ ਗਰੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਬਿਨਾਂ ਮਨੁੱਖਲ ਗੁਆਏ ਹਾਰ ਨੂੰ ਸਹਿਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਨਿਮਾਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਝੱਲਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਅਗਰ ਕੋਈ ਨਿਰੰਤਰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਰਾਹੀਂ ਹੱਕ ਹੋਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰਚਮਿਚ ਕੇ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਆ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਦਾ ਜਨਮ ਜਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਨਕਾ ਪਿੰਡ ਬੜੇਸਰ ਵਿੱਚ 1 ਵਰਵਰੀ 1972 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਮਾਸਟਰ ਕਾਮਰੇਡ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਕਿਤੌਰੀ ਵਰਗ 'ਚੋਂ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਵਿੱਚ ਖੜਨ ਵਾਲੇ ਸਨ।



ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਨਾਲ ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ

ਇਹਨਾ ਦਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਚੰਦੇਲੀ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਤੋਂ ਜੋਜੇਂ ਰੋਡ 'ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਦਾ ਨਾਂਅ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਪੱਖਿਆ, ਪਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਪਿਊਰ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ 'ਪੀਟਾ' ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਗੱਲ ਦਾ ਹੋਰ ਏਥੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕਾਮਰੇਡ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੰਨੜੀਅਰ ਦੇ ਬੇਹੱਦ ਕਰੀਬੀ ਸਨ। ਇਹਨਾ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਦਾ ਜੱਦੀ-ਪੁਸ਼ਤੀ ਕਿੱਤਾ ਪੇਂਡੀਆਂ ਦੀ ਸੀ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਪੇਂਡੀਆਂ ਦੀ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਕੂਲ ਵਿਥੇ ਅਡਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਅਜੇ ਚੱਲ ਹੀ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਪੁਲੱਕ ਸਿਧਾਰ ਗਏ ਤਾਂ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਬੱਚਾ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਆ ਬੈਠਾ। ਫਿਰ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਦਸਵੀਂ ਤੇ ਬਾਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹੇ ਡੀ ਏ ਵੀ ਕਾਲਜ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖੇਡਿਆ। ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਤੋਂ ਹੀ ਬੀ ਏ ਅਤੇ ਐਮ ਏ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ

ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਵਾਲਾ ਬਹੁਵਿਧਾਵੀ ਸ਼ਾਇਰ



ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ

ਮੌਟੂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਆਉਣ ਲੱਗਾ। ਘਰ ਦੇ ਬਨੌਰੇ 'ਤੇ ਦਾੜੀ ਹੱਥੋਂ ਵਾਲਾ ਝੰਡਾ ਵੀ ਲਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਵੀ ਆਮ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਮੇਰੇ, ਦੁਖੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਦੀਆਂ ਗਾਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਲਗੂ ਬਣ ਕੇ ਵਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਵੇਲੇ ਕਦੀ ਆਪਣੀ ਜੋਬ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦਾ।

ਜਦ ਆਦਿ ਧਰਮ ਦੀ ਲਹਿਰ ਪੂਰੇ ਜੋਥਣ 'ਤੇ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਲੇਵਾਲ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ 'ਤੇ ਰਹੀ ਰੋਲੀ ਵਿੱਚ ਆਦਿ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀ ਮੇਂਗੂ ਰਾਮ ਮੁੰਗੋਵਾਲੀਆ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਬਾਬਾ ਪੰਨੂ ਰਾਮ, ਬਾਬੇ ਦਾ ਭਰਾ ਇੰਦਰ ਰਾਮ ਅਤੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਚਾਚੇ ਲੈਚੀ ਰਾਮ ਨੇ 500 ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੀ ਬੈਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਬਹੁਗਰਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਵੀ ਅੱਗੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਡ਼ਬਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਦੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਤਾਂ 1978-79 ਵਿੱਚ ਉਹਨਾ ਦੇ ਘਰ ਅਜੀਤ ਅਖ਼ਬਾਰ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬੜੀ ਨੀਝ ਨਾਲ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹੀ। ਫੇਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਾਲ ਦੇ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਾ। ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਦਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪ੍ਰਮੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਦਤ ਹੀ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਦਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਯਾਦ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਦਤ ਕੇਵਲ ਭਾਸ਼ਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੁਧਾਰਦੀ, ਸਗੋਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ 'ਦਿਨ' ਵਿੱਚ ਆਈ ਗਾਇਕ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸ਼ਿੰਦਾ ਦੀ ਕੈਸੇਟ 'ਜਿਉਣਾ ਮੌਤ' ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਝਾਨੀ ਯਾਦ ਹੋ ਗਈ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਗੀਤ ਹੀ ਲਿਖੇ ਤੇ ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਘਰੇਲੂ ਨਾਂਅ ਪੀਟਾ ਚੰਦੇਲੀ ਵਾਲਾ ਵੀ ਵਰਤਿਆ।

ਮਨਮੋਹਨ ਵਾਰਿਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਗੀਤ 'ਬੁਝ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਸਾਖ਼ਆ' ਨੀ ਕਿੱਦਾਂ ਦੇ ਸੋਨਣ ਟੋਲਦੀ ਹੈ। ਬੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਗਾਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਲੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੇਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੈਸੇਟ ਕੰਪਨੀ ਫਾਈਨਟੋਨ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਗਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਦਰਜੀਤ ਨਿੱਕੂ, ਗਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ, ਨਵਰਾਜ ਗਿੱਲ, ਮੇਜਰ ਰਾਜਸਾਥਾਨੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਏ। ਇਦਰਜੀਤ ਨਿੱਕੂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ 'ਮੁੰਡੇ ਚੁੰਮ-ਚੁੰਮ ਸੁੱਟਦੇ ਗੁਮਾਲ ਦੇਖੋ ਕਹਿੰਦੀ ਗੱਲ ਬਣਦੀ' ਤੇ 'ਹੁਣ ਤੇਨੂੰ ਪਰ ਲੱਗ ਗਏ ਉੱਡੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ' ਅਤੇ ਨਵਰਾਜ ਗਿੱਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ 'ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦਾ ਦਿਨ ਰਾਤ ਜੀ ਠੀ ਰੋਡ ਉੱਤੇ ਲੰਘਦਾ' ਵਾਕੀ ਚਰਚਿਤ ਰਹੇ। ਗਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ ਦੀ ਕੈਸਿਟ 'ਪ੍ਰੇਮ ਸ਼ਹੀਦੀ' ਨੂੰ ਅਤੇ 'ਇਹ ਹੀ ਖਾਲਸਾ' ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੀਤ ਉਸ ਦੇ ਹੀ ਲਿਖੇ ਸਨ। ਗੀਤਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਹ ਫਾਈਨਟੋਨ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤੇ ਉਥੋਂ ਗ਼ਜ਼ਲਕਾਰ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਬੜੀ ਸਾਂਝ ਰਹੀ। ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਦੀ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦਾ ਅਸਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਸ ਦੀ ਸੁਖੇਰੀ ਸ਼ਿਅਰਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਤੇਰਾ ਨਾਂਅ

ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ

ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੇਗਾ। ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹਨੇਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਗਮਗਾਉਣਾ ਚਾਨਣ ਮਿਲੇ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਜੰਗਲ, ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਪਾਣੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਕਾਇਮ ਲਈ ਘਰ ਜੋਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਪੀਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਵੀ ਮੁਯੱਜ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕਾਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਚਾਨਣ ਲੋਚਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਗੁਲਾਬਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਣੇ। ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁੱਲੀਆਂ ਦੇ ਸੰਗਰਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸ਼ਾਇਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਲੋਕ ਰਾਜ ਨੇ ਕਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤਨਵੀਰ ਤੂੰ ਜਦੋਂ ਮਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਲੋਕ ਤੇਨੂੰ ਗਿੱਬੀ ਸੰਭੂਕ ਵਾਂਗੂੰ ਹੀ ਯਾਦ ਕਰਿਆ ਕਰਨਗੇ। ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਹ 2024 ਵਿੱਚ ਆਈ ਆਪਣੀ ਪਲੇਟੋ ਗ਼ਜ਼ਲ ਗਾਇਕ ਦਾ ਨਾਂਅ ਰੱਖਦਾ ਹੈ 'ਫ਼ਤਵਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ'। ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਤਖੱਈਊਲ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰ ਦੇਖੇ ਹਨ ਤੇ ਸ਼ਿਅਰ ਕਹਿਣ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, 'ਮੈਨੂੰ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਕਬੀਦਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ 'ਚੋਂ ਅਕਰ ਕੱਢਣਾ ਮੇਰੇ ਸੁਭਾਅ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਅਜੈ ਵੀ ਤੁਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੱਚ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗਸਤਿਆਂ ਦੀ ਮੰਜ਼ਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਲਿਖਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਮਿੱਥ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੋਚ ਸੋਚ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਗਰ ਵਾਂਗ ਵਜ਼ਾਲ ਹੈ। ਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੁੜ੍ਹਕੇ 'ਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਕ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੁੜ੍ਹਕੇ ਦੀ ਮਹਿਕ ਹੀ ਮੇਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚੋਂ ਚਲ ਕੇ ਸ਼ਿਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫ਼ੈਲਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਪੱਸੇਦ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਾਪਸੰਦ ਬਣਦੀ ਹੈ।' ਚੌਥੀ-ਫੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਗਏ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਓਥੇ ਦੇ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਤੇ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਵਤਨੀ ਪਰਤ ਹੀ ਨਾ ਸਕੇ। ਅਜਿਹਾ ਤੱਖਲਾ ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ :

ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਘਰ ਹੀ ਸ਼ਾਇਰ ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਪਹਿਚਾਣ ਸਕੇ,
ਦੋਨੇ ਸਾਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਜਦ ਮੈਂ ਵਤਨੀ ਫੇਰੀ ਪਾਵਾਂਗਾ।

ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਰੀ ਜ਼ਿਕਰ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਫਿਕਰ ਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਹੁਕਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫਿਕਰਮੰਦ ਸ਼ਾਇਰ ਵਜੋਂ ਉਹ ਸਾਹਿਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਨਿੱਬੜਿਆ।



ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਨਾਲ ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸਥਾਣ ਰਾਏ, ਬੇਟਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਬੇਟੀ ਸੁਰਜੀ

ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਗ਼ਜ਼ਲਕਾਰੀ ਉੱਚੇਚ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਸਿੱਖੀ ਨਹੀਂ। ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਜੈ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ 'ਤੇ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਲਈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੇ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਵਿਕ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਗ਼ਜ਼ਲ ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੋਹੜ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਦੀਪਕ ਜੈਤੋਈ ਦੀ ਸੁਤਕ 'ਗ਼ਜ਼ਲ ਕੀ ਹੈ?' ਗ਼ਜ਼ਲ ਦੀ ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਰਾਹ-ਦਸ਼ੇਰਾ ਬਣੀ।

ਜਨਵਰੀ 1999 ਵਿੱਚ ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਬੱਚੇ ਬੇਟਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਬੇਟੀ ਸੁਖਮਨੀ ਹਨ। ਬੇਟਾ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਬੇਟੀ ਹਜੇ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਘੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਯਾਰਾਂ-ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਚੋਖੀ ਗਿਣਤੀ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਖ਼ਮਲੇ ਅਗਰ ਮੈਂ ਸਮੇਟ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮੇਰੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਗਰ ਬਲਜਿੰਦਰ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੜੀ ਨੀਰਸ ਹੁੰਦੀ।

2003 ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਕਸਤ ਮੁਲਕ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੋਧਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਥੇ ਹੱਡ-ਭੱਠਲੀ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ, ਨਤੀਜਨ ਅੱਜ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸਟੋਰ ਹੈ। 'ਭਾਵੇਂ' ਉਹ ਵਿਕਸਤ ਮੁਲਕ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵਾਸੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਯਾਰ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਤੁਣ ਦੇ ਮੱਠੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਸਗੋਂ ਕਿੱਕਰ ਦੇ ਸੱਕ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਰੋਗ ਕਿੱਕਰ ਦੇ ਸੱਕ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੀਹਦੇ ਨਾਲ ਚਮੜਾ ਰੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੁਖਮਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਸਗੋਂ

ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਗੁਲਸ਼ਾਰ, ਜਾਵੇਦ ਅਖ਼ਤਰ ਅਤੇ ਸਾਗਰ ਸਰਹੰਦੀ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਨਿਰਧਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਪਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੀ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚਾਰ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬੇਅਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਖੁੱਟਣ ਤੇ ਤੁਫ਼ਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਖੋਫਨਾ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬੁੱਧ ਵੇਲੇ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਤੇ ਬੋਧ ਗੁਰੂ ਦਲਾਈਲਾਮਾ ਦਾ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵੇਰ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਝੰਸ ਹੋਣਾ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ਼ 6 ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ 60 ਵੀਸਦੀ ਤੱਕ ਤਣਾਅ ਮੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਨ ਜਾਂ ਟਹਿਲਣ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਸ਼ਾਇਰ ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਦੇ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਜਜ਼ਬੇ, ਸੋਕਲਪ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਬੁਟੇ ਦਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੋਝ ਦੇ ਦੰਦੰਠ ਵਰਗਾ ਹੋਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸੋਕਲਪ ਉਹ ਦੀ ਵੀ ਹੈ, ਜੋ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਗੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਕੌਸ਼ਿਕ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਹਰ ਕੌਸ਼ਿਕ ਕਰਨੀ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿੱਕੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੀ, ਪਰ ਹਰ ਬੁੱਧ ਯਾਰ ਚੁੱਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਠੱਕਰ ਲੱਭੋ ਖਾਧੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਇਹੀ ਮੋਤਰ ਹੈ। ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਦੀ ਸੋਚ, ਸ਼ਾਇਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਨਾ ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਮੰਜ਼ਲ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੇਗੀ।

ਸੰਪਰਕ 79862-07849

ਆਖਰ ਜੰਮੂ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਸਿੱਧੀ ਰੇਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਪਹਿਲ 'ਵੇਦੇ ਭਾਰਤ' ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਪਾਰਟ ਸਵਾਰੀ ਗੱਡੀਆਂ ਵੀ ਚੱਲਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਮੁਲਕ ਵਾਸਤੇ ਅਹਿਮ ਖ਼ਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਰੇਲ ਮਾਰਗ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੁਤਬਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਥੇ ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਰਗੀ ਛੋਟੀ ਰੇਲ ਪਟੜੀ ਨਹੀਂ ਵਿਛਾਈ ਗਈ, ਇਹ ਬਹਾੜ ਗੇਜ ਦੀ ਪਟੜੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਉਪਰ ਕਈ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਚੱਲ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਸ਼ਿਕੋ ਗੇਜ ਦਾ ਹੀ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ, ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਵਾਲੀ ਪਟੜੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਉਪਰ ਹਾਈ ਸਪੀਡ ਗੱਡੀਆਂ ਵੀ ਚੱਲ ਸਕਣਗੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਪਣੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਪਟੜੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਸਮੱਰਥਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੜੀਆਂ ਦਾ ਮਟੀਗੋਲ ਵੀ ਖਾਸ ਹੈ, ਸਲੀਪ ਵੀ ਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਵੀ ਆਧੁਨਿਕ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਥੇ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵੱਲ ਖਾਣੀ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੜ ਕੱਟਦੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀਗੀ, ਬਲਕਿ ਮੋਟੀਆਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਡੀ ਹੋਂਦ ਤੱਕ ਸਿੱਧੀ ਜਾਂਦੇਗੀ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਰੰਗਾਂ ਤੇ ਪੁਲਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੰਮੂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਕਰੀਬ ਕਰੀਬ 40 ਸਾਲ ਲੰਮਾ ਪ੍ਰਾਜੈ